

ANUL I.

No. 7-

15 SEPTEMBRIU 1868.

ALBINA PINDULUI

LITERE, SCIINTE SI VRTE.

REDACTOR RESPUNDETOR: GRIGORIE HARALAMB GRANDEA

S U M A R

Eroi Pindului : Caci-Anton, de *Gr. H. Granda.*

Zeus : I Noția teodiceei ; II Influența sistemelor filosofice asupra teodiceei ; III Cum ajungem la ideea de Dumnezeu ; studiu de *Gr. H. Granda.*

Sofocle (scenă) drama de Fletcher, tradusa de *Gr. H. Granda.*

Inocențiu Clain, biografie de *Densu-sianu.*

Conrad, poemă de *D. Bolintinenu.*

Influențele bibliiei asupra elocuțiunii române, studiu de *V. A. Urechie.*

La Românt, poezie de *D. Bolintinenu.*

Abreviațiunile romane de *Alexandru Zanne.*

Resbunarea șorecilor, satiră de *Grigorie Alesandrescu.*

O musă în spital, satiră de *G. Sion.*

Eu o iubiam, poezie de *.*

Patria și patriotismul, studiu de *.*
Necrolog.

Dorinți din-colo de realitate, poezie de *Efrosina V.*

Ochi tei, poezie de *Th. Șerbănescu.*

Metamorfosa și unitatea forțelor (după *L. Perard*), de *St. Râmnicenu.*

Vocea umbrelor strebune, poezie de *P. Angelescu.*

Omul și gădacul, satiră de *D. Vellisson.*

La Tilia, poezie de *.*

Calul cardinalului Bator, baladă de *V. Alesandri.*

Fot de toamnă, studiu de *D. Bolintinenu.*

Rosele și Fluturul, baladă de *N. Georgescu.*

Bibl. Univ. Cluj

Nr. 803-1927

ALBINA PINDULUI

LITERE, ȘTIINȚE ȘI ARTE.

REDACTOR: GHEORGHE HARALAMB GRANDEA.

Ese la 1 și 15 în fie-care lună. — Abonamentul pe un an 20 lei noi pentru capitală, 22 lei noi pentru județe, 9 fio-rini pentru România lăncuită. Pentru administrație și redacție să se adrese în București, strada Pompierilor, No.5. — Scrisorile nefrancate nu se primesc. — Articuli cari nu sunt ai redactorului, se vor publica când vor fi aprobați de comitetul acestei gazete.

EROI PINDULUI

CACI-ANTON

Iecă un cântec care și astă-zi resună pe stân-cele Pindului :

« Veli Geca mânca în casa popei când 'i-a adus scri-sórea de la Caci-Anton. Sári drept în picioare, incinase spata și strigá :

« — Secretare, chiamă-mi bravi. Caci-Anton îmi scrie să'l întilnesc. —

« Nu făcuse calea jumetate și Caci-Anton, esindu 'i înainte, îl întrebă cu vorbă dulce :

« — Unde mergi, Veli Dervenaga ? Ministru al visi-rului, unde mergi ?

« — Contra ta, spurcat Anton, contra ta cu spata în mână.

« — Dacă vii în contra mea, dacă vrei resbelul, așă dola bravi mei cum sunt carabinele clefților : trăsnes-tare, cumplit lovesc, rănesc de morțe.—

« Și restit dișe lui Gionga și Dimu :

« — Culcați-mi jos p'acest Alban ticălos și să-mi a-duceți capul —

« Gionga și Dimu trimit lui Veli Geca două glonțe din carabine, două glonțe petrunătoare și mortale. Unul îi petrunse inima, altul îi intră în gură.

« Veli Geca cădu și strigá cât putu de tare :

« — Secretarele, amicul meu, și tu fidelul meu Feđu, tăiați-mi capul și fugiți, ca să nu mi 'i tale Caci-Anton și clefți lui. Ei 'mi 'i vor duce în țera Francilor, la sânta Maura; îi vor duce prin Plagă și gardele tur-cesci; inamici mei se vor bucura iar amici se vor în-trista. »

Eroul clef din cântec este finul unuia din pă-stori Pindului, unul dintre aceia cari suferiră multe jafuri dela Ali-Pașa. Natura lui nu era de acelea cari sufer inuștia și ultragiul. Pe când încă păstorea caprele amerința că se va resbuna, că se va face clef, și, în rându lui,

se va despăgubi dela sateliți Satrapului din Ia-nina. Caci-Anton însă era mic și costeliv, avea aer slab, voce môle și dulce. De aceea amerin-țările d'a se face clef părâu, în gura lui, ri-dicule, și nici că îl lua în seamă. Redus în cele din urmă la desperare, vându ce 'i mai rămăsese din turma lui, dăte foc colibe și cortului seú, luă costumul și armele de clef, și începu să 'i caute palicari. Frați se fură cei d'ântelu cari se luară după densusul, alți îi imitară și în cu-rând Caci-Anton avu atâția palicari cât nu do-rise.

Cu toate că nu avea un esterior care să im-pună, Caci-Anton avea însă tot ce se cere unul clef spăimântător. Era brav pină la cuteganță, de o mlădiere și ușurință de corp minunată, spi-ritul fecund în curse și viclenii, cunoscea bine tot labirintul munților, și insetat d'a se res-buna pentru reul ce 'i făcuse. El se stabili în munți Agrafa și strebătu cu palicari chiar a-cele locuri unde păstorise. Din acele înălțimi începu să cadă asupra turcilor, să 'i prade, să 'i năcelărască fără milă și să nu cruțe nici pe greci.

Ali-Pașa căru în puțin timp 'i-a causat pă-gubi mari, trimise contra lui, în mai multe rên-duri, trupe numeroșe, dar cari nu isbutiră ni-mic. Aci Caci-Anton se lupta ca un leu și le punea pe fugă, aci scăpa din cursele lor prin stratageme de cari se mira în inamimi și chiar palicari lui.

Mórtea celui mai brav căpitan al lui Ali-Pașa, mórtea lui Veli-Geca îi respândi renu-mele. Dar cu renumele lui crescú și furia leu-

lui bătren din Ianina. Noi trupe, alți Dervenaga fură trimiși în contra lui, dar nici acestia nu isbutiră nimic alt de cât a cresce spațma între populațiile și ostirele turce cari 'l credău dotat de puteri supra naturale.

Când Caci-Anton avea necesitatea de un refugiu, când era rănit, trecea în insulele Ionice, în Sânta Maura mai cu sémă. Ori-când apărea în aceste insule, mulțime venea din toate părțile ca să vedă pe teribilul ei ft.

La 1805 el strănse la Sânta Maura pe toți capi bandelor din Acarnania, Etolia, Epirul și Tesalia, pentru a le da o direcție comună. Toți se supuseră lui. Fuse un adevărat triumf pentru Caci-Anton d'a vedea pe toți acei căpitani renumiți acceptând ordinele lui, arătându-se între dânsi în costumul seü pitoresc de cleft și sciteind de nur.

Ali-Pașa care aflase despre cele ce se ardeu la Sânta Maura și la Corfu de către Caci-Anton, sub îndemmurile ascunse ale Rusiei, puse să observe un corp de cinci sau șese mii ostași bravi la Preveđa, gata să plece ori unde ar isbucni mișcarea. Vulurul Pindului se legă en onorea și capul seü că va prinde vii sau morți pe acei cinci sau șese mii. Soți săi se multumiră a'l conjura să renunțe la acest act de bravură care nu le-ar profita nimic.

Nu scim bine dacă atunci sau mai târziu Caci-Anton cădu lovit de versat în Sânta Maura. Pentru un bărbat ca el, care nici o dată nu trăise sub acoperiș, care nu respirase de cât aerul vii al munților, suferi mult când se veđu sforțat a geme între patru muri. Abia acceptă să trecă änteia periođă a mulადiei și se întörse curând în Iubiți lui munți. Dar maladia, din nefericire, reapăru iară și cădu din noș pe pat într'o monastire din Agrafa. Reul prelungindu-se și monastirea ne fiind pentru el un asil sigur, nu mai voi să remănu și se ascunse ca să dacă într'o pesceră. Fratele lui, George, îl veghla nefncetat. El îl aducea în fie-care și cele necesare. Nu se scie de cine a fost trădat lui Ali-Pașa. Fuse mare bucuria acestuia când auđi că'l are ca prins deja. O cetă alésă fu trimisă îndată pentru a'l ridica. Tocmai când George eșea din pesceră veđu pe turci și albaneđi că urcau muntele. Se întörse răpede și anunță ne-

fericitului Caci-Anton care nu mai vedea nimic căci versatul îl acoperise ochi. Acesta cu vocea stiusă inceptu să se rōge ca să'l taie capul ca turci să nu'l afle viu.

Scenă fuse teribilă. Tărându-se la picidrele lui Gerge, Caci-Anton, cu o mână ținându'l de braț, cu cea-altă pipăind să'l afle spada, îl conjura să'l omóre mai curând. George, în prada celei-mai cumplite dureri, îl luă pe umeri; cu sabia în dinți și carabina în mână, ese din pesceră. Restörnă cu o lovitură pe cel d'ânteu albanes care voia să'l opréscă trecerea, și fugi printre glónțe către o pădure vecină. Soldați îl urmăresc; lasă jos un moment pe fratele seü, se întörce și c'o lovitură de sabie mai ucide un albanes. Încarcă iar pe fratele seü pe umer și fugi. Aci fugind aci oprindu-se pentru a culca morți pe cei cari'l ajung, se apropie de pădure. Dar mulțimea soldaților infuriată că este înfruntată pînă într'atata de un singur om, se aruncă totă; și nefericiti frați cad în mânele acestei bande turbate.

Fi duse pe amândoi la Ianina, unde fură condamnați să li se adrobéscă picidrele cu ciocane. Un nepot al lui Veli Geca fu însărcinat cu această cumplită tortură. Sentința se execută în plața din Ianina, în presința unei mulțimi care se silea prin injurii, blăsteme și ultrage să mai ädaoge la chinurile celor doi martiri. Chiar Ali-Pașa asistă. Amândoi frați suferiră torturile cu o tărie de suflet care încreneni pe toți. Caci-Anton pronunța din când insulte lui Ali-Pașa care, în cele din urmă, ordonă să le taie capul.

Mare parte din cei mai bravi și mai inteliginți căpitani ai insurecției suot palicării d'ai lui Caci-Anton.

Gr. H. Graudea.

Z E U S

Studiul ce incapem a publica, este o schiță de teodicee. Puntele principale, despre cari ne vom ocupa, sunt : I Noția teodiceei; — II Influința sistemelor filosofice asupra noției teodiceei; — III Cum ajungem la ideea de Dumnezeu; — IV Existența lui Dumnezeu și critica probelor;

— V Sistemele despre Dumnezeu ; — VI Despre treime, istoria acestei dogme ; — VII Despre perfecțiile divine în general ; — VIII Perfecțiile lui Dumnezeu considerate în sine ; — IX Perfecțiile lui Dumnezeu în raport cu lumea ; — X Despre Creație ; — XI Despre Rea ; — XII Despre guvernământul lumii ; — XIII Despre destinația omului ; — XIV Esamenul câtorva sisteme moderne.

Nu am fi publicat studiul acesta, scris numai pentru o plăcere proprie și într-o limbă străină, dacă nu am fi vădit cu durere aberația care se manifestă în spiritul unora din junimea care se dăcește *inteligentă*. Îndată ce capet câte-va noțiuni din științele empirice, se cred în drept a intenta proces divinității, se cred apți a nega sorgintea virtuții, formosul și adevărul.

Dacă aceste pagini vor readuce în calea adevărului, unul măcar din aceste spirite pierdute, este tot ce ar satisface ambiția autorului lor, este tot ce l-ar face să dea drept lui Alphonse Karr când dăce : « Idera îndată ce am exprimat-o, este ca semnul cărare, pusă în pământ, ascăptă plăea și rada soarelui pentru a o face să producă. »

Serieri consultate :

- Etudes philosophiques religieuses* de Em. Saisset.
- Histoire des doctrines religieuses de la philosophie* de Barthélemy Saint Hilaire.
- Philosophie de la religion* de Matter.
- Méditations* de René Descartes.
- Cicero : *De natura Deorum*.
- Essais* de Colombrook, trad. de Pautier.
- Théodicée* de Maret.
- De la connaissance de Dieu*, de Gratry.
- Cours de psychologie* de Ahrens.
- Théodicée* de Leibniz.
- Théodicée* de Margerie.
- Psychologie* de G. Tiberghien.

I

NOȚIA TEODICEEI

Cuvântul *teodicee* este compus din două cuvinte grecești *θεός* (Dumnezeu) și *δική* (jus-

țiție, pledare). Cum vedeți, numele este ciudat : ca cum Dumnezeu ar avea trebuință de justiție, ca cum cauza lui Dumnezeu ar cuveni să se pledețe.

Acest cuvânt îl datorim lui Leibnitz care și intitulă ast-fel opera lui care a încercat să concilie credința cu rezonul și să resolve contradicțiile aparinte cari ne isbesc când enuțăm la bunătatea lui Dumnezeu și la desastrelor lumii acesta. Leibnitz însă nu coprinde problema în toată întinderea ei. El se ocupă numai de câteva chestii speciale. Wolf este care a tratat chestia mai întins și a numit această știință *teologia naturală*.

În secolul al XVIII-lea lumea fusese inundată de teologii de tot felul : teologia stelelor, teologia plantelor, teologia animalelor, etc., toate înălțări la Dumnezeu trase din armoniile naturii și din finiturile ce aflăm într'ea.

Kant s'a limitat în critică. El ne-a însemnat facultatea d'a ne ridica în lumea transcendentă. După dânsul teodiceea este : critica formelor existenței lui Dumnezeu, conciliația sântității seile cu reul moral, a bunătății seile cu reul fizic, a justiției seile cu desacordul aparint al fericirii și virtuții.

Dar chestia fundamentală este aceeași pentru toți autori, ori-care ar fi divergența lor de opinie.

Astăzi s'a admis că în teodicee nu intră pur și simplu controversile de cari s'ad ocupat Kant și Leibniz, ci tot ceea ce putem afirma despre natura lui Dumnezeu. — Cuvântul *teodicee* nu este atâta de exact ca cuvântul *teologie*.

Teologia este știința lui Dumnezeu, a perfecțiilor și raporturilor lui cu lumea și omul.

Pentru a înțelege cuvântul *teologie naturală*, cuvânt care datăde la școala cartesiană, trebuie să ne facem o idee de ce este *teologia*.

Teologia se anunță ca știința Religiei. *Teologia naturală* ca știința filosofică.

Care este dar diferența religiei de filosofie?

Religia nu se anunță ca o știință. Ea este o afacere de elanuri, de credință, de aspirații; este întregul elanurilor sufletului și actelor prin cari ne exprimăm aspirațiile și înălțările noastre către Dumnezeu, prin cari ne legăm cu el. Espreșia vădibilă a Religiei este cultul. Ea este fundată pe principie dogmatic admise și pe cari le credem fără să le discutăm; este în totă întinderea ei esențialmente pozitivă; are o formă determinată; se prezintă obiectiv ca instituție morală, subiectiv ca dispoziție a individului. Aci nu incupe discuție. Religia nu și caută obiectul, ea l-a aflat. Se impune sufletelor și le absorbte de tot. Ea se prezintă ca espreșia cea mai înaltă a verității și înțelepciunii divine, ca espreșia vădibilă a Providenței și ne dă un avertisment perpetual despre datorile și destinele noastre. Urmează dar că știința religiei este o știință de tot pozitivă care nu poate să varieze de cât în formă, este o știință pozitivă dogmatică.

Filosofia abordă aceleași probleme pe cât acestea sunt accesibile facultății noastre d'a cugeta.

Remâne însă tot d'a-una un mister. Filosofia nu poate de cât să i constată preința, fără să i sondațe natura. Filosofia se manifestă sub formă științifică, dar o știință de investigație. Teologia este știința dogmelor manifestate, stabilite. Știința este progresivă. Tot ceea ce este o chestie de fapt, scapă filosofiei. Nu putem ajunge la nu fapt *a priori*. Filosofia are pentru punct de plecare cugetarea omană, iar teologia pe Dumnezeu. Dacă filosofia ar putea să se constituie ca știință absolută, toate chestiile ar fi rezolvate: ar cuceri cerul, s'ar înalța pînă la înțelegința perfectă a lui Dumnezeu.

Dacă conștiința ar fi perfect laminată sau de filosofie sau de Dumnezeu, filosofia și religia ar coincide. Dar ar fi contradicție ca noi, ființi, să putem cunoște totul. Va fi tot d'a-una pentru noi o putere de

realizat, o destinație ulterioară de atins.

Nici o dată filosofia și religia nu vor putea să coincidă ca știință pentru ființa finit. Nici o dată nu vom putea face o filosofie a lui Dumnezeu, secând toate chestiile relative la Dumnezeu și muud.

Religia naturală. — Dacă ar fi o religie naturală în totă puterea evenimentului, teologia acestei religii ar fi teodiceea. Nu este religie naturală pentru că nu este o stare a naturii omului. Nu este de cât o abstracție aplicându-se la o ființă nedeterminată. Nu există o în general, căci: în ce etate, în ce oră, în ce minut nu ai fost în starea ta normală?

Pentru mine nu este sigur că ordinea în care s'a dezvoltat înțelegința mea, a fost aceeași în tot d'a-una. Dacă limbajul ar fi genetic, ordinea cugetărilor ar fi diferită. Limbile semitice prezintă o lanțuire de cugetări alințurătoare de cele alte limbi. După cum nu este limba naturală nu este nici religie naturală.

Așa dar nu este religie sau religia este una în esența ei, și este vădută de omenii mai mult sau mai puțin clar. Această religie are pentru criterium teologia naturală. Nimic în religie nu poate fi în contradicție cu teologia naturală, care este știința a tot ce este necesar, a tot ceea ce suntem obligați să afirmăm în ordinea logică.

II

INFLUINȚA SISTEMELOR FILOSOFICE ASUPRA NOȚIEI TEODICEEI

Cari sunt influințele cari adă exercitat asupra acestei noții? Învederat că ale sistemelor filosofice.

În antichitatea greacă statul domina tot, pînă și religia chiar; cu mai mult resonanță familia, individul. Statul absorbia omul, precum în timpii mai moderni îl absorbia religia. Religia chiar este o funcție a statului, iar știința religiei este o știință ca toate cele-alte. Știința religiei este o știință tradițională, filosofia este interpretăția dogmelor tradiționale. Teologia este o știință filosofică și este subordonată filosofiei. Ast

fel este după Platon și Aristotel. Fie-care formulă o teologie. Aceste două mari sisteme sunt două tendințe reprezentând două fețe ale spiritului fără să dea concluzii.

Când cristianismul apare, teologia se rupe de filosofie și, dintr'un esces opus aceluia în care căzuse în anticitate, își subordonă filosofia. Sub entuziasmul inspirat de ideea cristiană se organizează o teologie; Știința lui Dumnezeu independentă și creator, știința care se consideră că resună și domină toate cele-alte științe. Filosofia nu mai este decât o coordonare metodică a datelor teologice, și nu se mai află decât în studiile complete de teologie. Însă ori cât a făcut din filosofie *servanta teologiei*, a fost cu neputință să aibă acest rol tocmai, să coordoneze idei fără să aibă o opinie asupra unor chestii și mai cu seamă asupra chestiei care despărțea pe Platon de Aristotel, chestia realismului și a nominalismului.

Spiritele erau foarte despărțite; diferitele ordine religioase se combatău vorăsc. Cine vrea să aibă o idee de acție luptă în adevăr înverșunată n'are de cât să folosească *« Epistole obscurorum virorum »*. Aceasta era starea spiritelor înainte de Luther. Atunci începu reacția contra spiritului eretic, reacție care se adună ca platoniciană în Germania; în Luther este mai mult conceptualistă. În Anglia începe reacția aristoteliană contra vechiului Aristotel, după înțelesul teoriei inducției a lui Bacon. Acesta face un nou *Organum* care creează teoria modernă a inducției. Bacon trage generalitatea dintr'un singur fapt particular, desface predicățile esențiale de acelea cari nu sunt de cât accesorii.

Reacția lui Descartes care se desface cu totul de tradiție naște un nou ordin de idei. Distincție radicală de teologia pozitivă, concertă, omnia, socială și teologia naturală; de știința a tot ce este pozitiv, sigur, de rezonul independent de tradiție. Lucrările relative la acesta sunt operele lui Bossuet, Fenelon, Mallebranche, Clarke, Leibniz, Wolf. Acest din urmă stabilește explicit un sistem de teologie naturală. Această te-

ologie naturală merge alături cu teologia pozitivă. — În anticitate teologia era sub filosofie, în evul mediu era d'asupra; acum ele merg perechi și tind la separație.

Această stare de lucruri se prelungește până la Kant. Zicând omului: « tu nu vei merge mai departe; tu nu cunoști lucrurile decât categorii, restul nu este decât supoziție, » — Kant nu mai însușește locul teologiei, o suprimă. El nu putea să aibă decât o teologie morală. Ideea lui Kant nu se ridică decât asupra formelor logice subsistând de sine. Sub acest raport Hegel este discipulul său fidel. După densi adevărata teologie este antropologia și mulți dintre neohegeliani cred că acesta este adevăratul înțeles al cristianismului. Dar atunci Heine are dreptate când zice:

« Îmi place filosofia lui Hegel, căci îmi îngușese amorul meu propriu: mă face să cred că sînt și eu un Dumnezeu. »

Pentru școala scoțiană teologia nu există. Nu este decât observația. Tot așa și pentru Jacobi. Iar după Victor Cousin teologia nu este decât o știință provisorie a cărei interpretare se dezvoltă din zi în zi.

III

CUM AJUNGEM LA IDEEA DE DUMNEDEU

Vorbim de Dumnezeu: dar ce înțelegem prin acest cuvânt care face să ne inclinăm fruntea și să ne înălțăm sufletul? Cari sunt caracterile acestei idei? Nu este oare o necesitate subiectivă? De unde ne vine? Cum obsedă ea toate ființele? « Lucru de mirare! » Ignoranți sau savanți, — observă profundul Sânt Anselm, — scim toți prea « bine de ce vorbim când zicem Dumnezeu! » Sau cum zice Fenelon: « Scim perfect ceea ce convine acestei idei și ceea ce nu i convine. »

Ideea de Dumnezeu are acest caracter particular că nu putem să i priuim obiectul. Ea este ca un far din depărtare care ne luminează calea și ne dirige.

Vom analiza un fapt. Acesta va fi un judece, un mediu d'a intra în materie.

Ne vom abate puțin în sfera metafisicelor generale.

Cum avem noi idei?

Scim în ce limite și în ce condiții ne înalțăm de la percepție la concepție și cum acestea sunt determinate în rezonanță cu dualitatea noastră. Teoria categoriilor. Realitatea astfel nu ne este accesibilă; nu ne este inteligibilă de cât în limitele conformității sale cu spiritul nostru. Fără data reală subiectivă și obiectivă nu este raport. Mundul și propria noastră existență sunt o necesitate reală; cu același titlu raportul care le lăgă este o necesitate. Nici una nici alta din aceste necesități nu sunt independente una de alta. Ceea ce este asupra termenilor acestor raporturi care le implică, este sorgința și legile lor. Așa necesitatea primitivă reală și formală tot de o dată este determinată.

Este aci neapărat un princip absolut, ceva de absolut în dependența mutuală a fondului și a formei.

Cari sunt caracterele acestei idei? Este ea un rezultat al cercetărilor noastre? Este oare necesar ca în virtutea naturii noastre să fie ea primitivă?

Este o înfinitate de idei mai netede și mai clare de cât aceea a lui Dumnezeu, pe cari le-am posedat explicit înainte de acesta. Nu pot de cât târziu să am o cunoștință explicită despre ideea de Dumnezeu.

Să nu uităm distincția deja pusă de Aristotel între *πρῶτος πρὸς ἑμᾶς* și *πρῶτος ἐν ἑαυτῷ*.

Cunoștința noastră nu se întinde primitiv asupra cauzelor, principiilor, ci asupra efectelor, consecințelor. Să nu confundăm ideea Dumnezeu așa cum putem să o formulăm explicit cu sorgința acestei idei, ideea reflectată cu aceea cu care venim în lume.

Când fără prevenție plecăm dela faptul cugetării, ținând cont de toate elementele sale, aflăm că ea este imposibilă fără datele subiective și raportul lor tot atât de necesar.

Acastă necesitate reală și formală implicată pretutindenea, fără care cugetarea

este imposibilă, o numesc Dumnezeu.

Fără ea nu pot să înțeleg nimic, nimic nu mi este dat. Dacă veritatea, raportul, ființa nu sunt, tot pere.

În fundul sinelui meu aflu pe Dumnezeu ca o stâncă neclintită și care susține tot.

Nu pot dice cutare lucru subsistă, dacă nu este ceva care să subsiste absolut.

Ideea Dumnezeu este *πρῶτος ἐν ἑαυτῷ* că ceea ce descoper în fondul tuturor actelor mele, ceea ce este primitiv iar nu mod acisitor.

Ceea ce me face om este-ră saū spontană saū reflectând, sub o formă oarecare, raported tot la Dumnezeu.

Când dice că este formos, just, anunț implicit raportul ce stabilesc între veritatea relativă de care mă ocup și veritatea eternă. *Într-o zi a unei ființe presimțimântul justiției absolute, și nu mai este justiție particulară care participă din cea absolută.* Nu înțeleg că pot tot d'anna să măresc și să diminuez un lucru de cât pentru că ved finitul ca finit adică în infinit. Prin ființa rezonabilă înțeleg pe aceea care vede finitul în infinit, adică care este chiamată a cunoșce pe Dumnezeu, a vedea tot la lumina lui Dumnezeu.

Strict vorbind, nu putem dice că avem ideea de Dumnezeu.

Cine dice idee, dice raport între subiect și obiect. Dumnezeu ar fi coordonat cu noi dacă noi am avea ideea, el ar fi finit. Noi vedem lucrurile adevărate, lucrurile formose, dar nu vedem Formusețea, Veritatea. Nu putem prinde obiectul *acestei idei*.

Nu pot avea o idee nici de mine însuși. Nu voi prinde nici o dată plenitudinea ființei mele. Ceea ce este, este mister, nu pôte fi coprins într-o formulă. Aprehensia misterului acesta, certitudinea ce avem că Dumnezeu există, este rezonul.

Nu pot nota un raport logic fără să presimț veritatea; nu cant perfecția, de cât pentru că am de mai înainte ideea. Nu admit proba părintelui Gratry care printr'un act platonician se înalță la Dumnezeu. Dacă

Dumnezeu nu ne-ar fi dat de mai 'nainte, nu 'l am căuta.

Omul vine în lume cu aptitudinea d'a se înălța către Dumnezeu; educația 'l-o des-voltă, însă germeul trebuie să fie într'ensul.

Acastă înălțare la Dumnezeu, această posedare a lui Dumnezeu nu pot fi date. Numai Dumnezeu pôte să fie sorginta i-deei de Dumnezeu.

Ideea infinitului nu pôte veni de cât dela infinit. Aci este principiul ori-cărui reso-nământ. Nici silogism, nici inducție pentru a ajunge la infinit.

Acastă necesitate este ôre realminte fun-dată? Pentru că ne imaginăm că este așa, suntem ôre fundați a crede că Dumnezeu există? Rezultă că există? Cum ne este dat? Ce putem să 'l atribuim?

(Va urma)

Gr. H. Grauden.

S O F O C L E

(Romanul Martius cucerise Atena întreagă, atară de sufletele nevinșate ale lui Sofocle și Dorigenei, soția lui. Formuseța celei din urmă înflacă ră pe Martius, și acesta încercase să 'l scape soțul; dar Sofocle nu volestă să se roge pentru viața lui, cu tôte că are siguranța că un cuvânt 'l-ar scăpa, și execuția ambilor soți este ordonată.)

Valerius. Ia-ți adio de la femeea ta.

Sofocle. Nu, nu'mi voi lua congediu de la dânsa. Dorigena mea, nu plânge, sufletul meu va plana peste tine și te va înbrățișa. Iară voi, caleilor, grăbiți-ve.

Dorigena. Stați! Sofocle, lăgă'mi ochi. Nu voi ca natura mea dulce și simțibilă să vângă versând sângele soțului meu. Așa, sint bine; nici o dată nu voi mai contempla sub sôre o ființă demnă de comparat lui Sofocle. Adio. Acuma învătă pe Romani cum să moră.

Martius. Scii tu ce este a muri?

Sofocle. Dacă această nu o scii tu, Martius, atunci nu scii nici ce este a muri. A muri, este a începe viața, este a termina o existență învechită, uscată și stinsă, pentru a începe alta noă și mai bună; este a fugi din societatea vi-clenilor și hoților pentru a intra în societatea țeilor și țeelor. Insu-ți tu, la fine, vei abandona girlandele, triumfele, plăcerile tele, și fața cu

care vei întem-pina această oră supremă va proba forța sufletului țe.

Valerius. Dar nu ești ôre întristat, sfâșiat, căci abandon viața?

Sofocle. Pentru ce? Căci me ved trimis către aceia pe cari tot d'auna 'l-am iubit mai mult? Acuma voi ingenuchia întorcându-ți do-sul; este cea din urmă datorie ce acest corp va implini către țe.

Martius. Lovesce, lovesce, Valerius, saă i-nima lui Martius va sări din peptu'f. Ce om! ce feme! Înbrășiședă-ți soțul, și viețuiești în tôte libertatea cum ați fost deprinși! O amor! indoit m'ai sfâșiat, m'ai rânit prin formusețe și prin virtute. Inimă trădătoare, mâna mea te va smulge din peptu'mi 'nainte d'a sfârâna piosul legământ care unesce pe acești doi soți!

Valerius. Dar ce ai tu, frate?

Sofocle. Martius! Martius! ai aflat acum adevăratul meu d'a me învinge.

Dorigena. Lucifer al Romei! Recunoscința eum să aște cuvinte demne d'o asemenea faptă?

Martius. Valerius, acest captiv m'a capti-vat prin desprețul fortunei și al morței; cu tôte că brațul meu 'l-a cucerit corpul, sufletul lui însă a subjugat sufletul lui Martius. Pe Ro-mulus! eu cred că acest om este un suflet de sus pînă jos; el n'are corp și sufletul lui nu pôte fi lăntuit. Așa dar n'am cucerit nimic căci el este liber; Martius este captiv.

Sofa 1-. dramă de Fletcher tradusă de Gr. H. Grauden.

INOCENTIU CLAIN

În istoria politică a ori-cărui popor aflăm în-tru început tôte aspirațiile lui grupate în si-nul biserice și tôte viața lui în strânsă legătură cu credința și religia. Dar romani ardeleni per-secutați chiar și în religie, declarați prin lege numai de o sectă suferită, nu erau liberi nici chiar înaintea altarului divin. În poziția socială, politică și religioasă, romani nu erau alta de cât un corp fără viață, un sclav fără de drepturi și o creatură cărei nu era tertat să și adôre pre Dumnezeuul părinților sei. În această stare ne aflăm în secolii 'nainte de unirea cu biserica Romei.

Bărbați din siml poporului, cari să p^otă vorbi în numele țeranilor apesați, ca un O'Connell și Mirabeau, uu av^em pre atunci; căci sistemul feudalității, croit după mantoaa ungurului, sbera cu gura de șerpe, că românul să nu învețe carte, pentru că tirani de nimic nu se tem mai tare de cât de luminarea sclavului subjugat.

Prin unire cu biserica Romei din 1697, starea religioasă începu a fi mai favorabilă. Și pre când acum d'o parte biserica unită era liberă de amerințările și sbicurile unei secte numai suferită, pre de altă parte poziția noastră politică și socială, sgduită pină în temelii, nu represinta alta, de cât ruina desfrenului boeresc. Prin unire fiindu-ne în cât-va ertat să cerțăm gimnase și universități, se trefeșce de nou geniul cel mai de tot apus al Romei, și în timp de un secol și jumetate români se proclamă de nație politică în Ardél și Ungaria. — Biserica unită, ast-fel ajutată de bărbați luminați și resoluți, merse cu pașigigantici pre doă țărâme de activitate; de o parte luptând pentru lumină și credință, d'altă parte pentru libertate și dreptur.

Cu episcopul Inocentiu Clain se începe marea operă de eliberarea poporului și ridicarea lui la nație politică, fața cu statul și cele-alte ordini privilegiate. De aci înainte episcopi români pre lângă asigurarea libertăților bisericesci, lucru la revindecare drepturilor de moșteni luate. Acesta fu misia cea mare a bisericeii unite, începând de la Inocentiu Clain pină la nemuritorul Suluț, și nu mai mult ca într'un secol, romani ajunseră a vedea îndeplinită marea operă a lui Clain, adică veșară: inarticularea nației române de nație politică și egal îndreptățită.

Dar să ne întorcem la Apostolul românilor ardeleni, să ne întorcem la Inocentiu Clain, în valurile vieții politice de atunci.

Iacă ce dice istoria părintelui Samuil Clain: Clain mai lucra ca tot n^emul românesc să fie primit în ț^eră, ca de aici înainte să nu se socot^ească numai suferit, ca nobili și ca alți omeni harnici să se prim^ească la dicasterie, fețele bisericesci să se fie în cuviincioșa cinst^e pecum ale romano-catolicilor. Și dete instanția cu nu-

mele a tot n^emul românesc la Maria Teresia; ca să prim^ească pre n^emul românesc să fie al patrulea n^em primit în Ardél, care lucru s^orte a usturat pre uni din cele trei nații primite. (1) Dar iacă ce se întâmplă în urma acestă la 1743, când asistând în dieta țerei, Episcopul Clain începu d'o dată a suspina și a geme. Întrebară Unguri, că ce suspină ast-fel? Respunse Episcopul: Plâng și suspin pentru dreptate, care de câte ori e vorba de români nu mai are vot nici loc în acestă casă a țerei. că nimeni nu'și ridică cuv^entul pentru ușurarea românilor și toți pentru apesarea lor. Magnați turbați, cu voce înaltă începură a recni: « Ce fel! Românul de la oi, acest Oprea să ne învețe pre noi dreptate? » și apucând pre Episcop era pe aci să'l arunce de sus pre fer^e-stră, dacă nu interveniă alți mai cu minte. (2) Ier în dieta de la 1744 se resolvară t^ote cererile Episcopului și plânsorile românilor în art. VI. cu următoarele cuvinte: « At vero ne sistema huius principatus evertatur (?) jura trium illarum nationum ad plebecos Valachos extendi, aut hos itemque alios advenas numărum inter nationes facere non posse » adică: « Ca să nu se resturne sistema politica a acesteii țere, români nu pot face a patria nație, nici să dohândescă vre un drept. »

Acestea le lucra pe atunci adev^eratul părinte al românilor I^on Inocentiu Liber Baro Clain; i^er din contră, inamicii nației române nu încetau a striga în gura mare, cum-că: nația românească ar fi îndestulită cu starea sa din Ardél, și nici nu'și aduce aminte de privilegiile, cari Episcopul în numele nației și al Clerului le cere de la imperatul. Infama blăstemăție! — Ast-fel diceau tiraii, că români sunt mulțumiți cu libertatea ce o au ei și cu ast-fel de cuvinte pângărite sciau să amăgescă intențiile monarcului, pină când la 1784 bunul Josif se convins^e despre sistemul barbariei ardeleni. Și ôre, nu am ajuns chiar noi timpul, în cari inamicii nostri mai voiau să reducă umanele eugete a le bunului nostru Monarc: că poporul român din Ardél e bun ca ôiea, se mul-

(1) T. Cipariu, Acte și Fragm. p. 96.

(2) În Laariar. Instrucțiunea publică, 1861. pag. 112.

țumescă tot-d'a-una cu ce capetă și numai Șuluf și agitatori din Blașiș strig : « Nație și libertate. »

În urma acestora, Claiu se chîmă la Viena ad audiendum verbum regium, întocma că nemoritorul Șuluf, în ani sei cei din urmă. Persecutări și intrige asupra episcopului nu'și mai aflău margini ; înamici românilor strigău pe atunci și' l' invinulău : că el ar fi în contra unirei bisericesci cu Roma, că el ar fi în contra statului, și că ar voi să revolteze glótele române în contra constituției celei bune. Pre d'altă parte lucra Unguri, ca Episcopul, care era dus la Viena, nici să se mai întórcă în Transilvania, dîcînd că rămînerea lui în scaunul episcopesc va fi periculoasă atât pentru patrie și stat, cât și pentru însăși unirea. Silit fiind, se duse la Roma și în curând abdică din Episcopie.

Claiu lucră cu mult zel și pentru luminarea poporului, stăruind pentru înființarea școlilor de la Blașiș, acel institut salutar, care dăde nației române din Ardel și întregii românimi atâți bărbați soliști și rezoluți pentru binele poporului, și tot-d'o-dată se trămiseră sub densusul trei tineri la Roma, în institutul « De propaganda fide, » între cari a fost și Grigorie Major, care mai târziu ajunse Episcop.

Claiu, ales de episcop la 1729, fu silit să fugă din țară, să abdice din episcopie și să sufere miserie și esil pentru biserică și nație, ier în 1768, 22 septemvrii își dede sufletul în mîna creatorului, îngropându-se în Roma la biserica numită « Madona del pascolo. »

Ast-fel erau espusi toți bărbați românilor, de câte ori cercau a lucra cu energie pentru binele poporului și nu se sfaia a respinge cu demnitate și a scóte la lumină tóte nedreptățirile claselor privilegiate față cu poporul român moștén. Ast-fel pătîmi către finitul secolului al XVII Episcopul *Sava Brâncovici*, că singur numai pre timpul acela, ca cel mai învețat dintre toți demnitari Ardelului, impunea forțe mult magnaților unguri, cari în fața Episcopului nu putéu să și îndeplinescă planurile lor meschine față cu români : carele adică dușă ce fu ținut vre-o câte-va septămâni în prinsóre, în urmă fu scos, desbrăcat numai în cămașă și

în ismene și apoi dat pe mîna sbirilor, fu corbăcit întru atăta, pînă ce s'au rupt și au cădüt cămașa, ismenele și carnea de pre densusul, apoi la Jaci în comitetul Turdel 'i se tăie capul și averile lui le împărțiră între sine Székelyi Laszlo și Nalatzî Istvan ; cumplită tiranie și decădută justiție în fața omenirei !

Tot asemenea a fost ajuns și fericitul de eternă memorie Mitropolitul Șuluf, ca să fie persecutat în adâncele sele bătrînețe și amenințat a se depune din episcopie, numai pentru că luptase pentru drepturile românilor și independența Ardelului.

Ieră voi, bărbați ilustrî ai nației române, și tu spirit divin a lui Inocențiu Claiu, ce ați suferit mórte și esilul pentru poporul vostru și ați scos némul român din cursele înamicilor nostri, dormiți în pace în sinul părintelui vostru și memoria vóstră fie bine cuventată în toți seculi și în tóte generațiile !

(Fogarașii)

Nic. Densușlaun.

C O N R A D SYRIA

Voi ce domniți pe populi cu dreptul cel divin,
Priviți aceste templuri ce secolii ruin,
Priviți momentu-acesta în care — o națiune
Sa dăundat cu viață, civilizațiune.
Nimic nu respectase tiranul rău strălun,
Sub spadă'i cade troul și dreptul cel divin.
Nici cultul, nici puterea, nici civilizațiune
Nu póte să scutésca de mórte-o națiune,
Cum nu póte să scape pe nici un muritor.
Etern nimic nu este, nici om nici chiar popor.
Un timp de tinerete, putere și mîrire,
Tot creșce, se desvoltă cu ori-ce împotrivine ;
Dar timpul bătrîneței, căderei a venit ;
Nimic nu 'i se opune, tot cade vesteșit !
Al teú drept sânt la viață, Palmiră, ce devine ?
El a perit sub spada unei puteri streine.

Om, fiú al vanității, vin, bine-cuvintetă
A omului ursită fragilă, respectetă
Al morței drept ce viață ! Toși béu acest pábar
Și sclavul ce se pléacă, și despotul barbar.
El este-un mare bine, el este-acea dreptatú
Divină ce lovesce, și slaba lasitate,
Și cruda tirauie. El este-un dar cereș.
Și numai înainte'i cei tari aici pálesc.
Vin ! bine-cuvintetă aceea ce blăstemă
Cel care nu țalege a omului dilemă !

Veđi aste triste urme ce-aici îți arel eü ?
Prin ele te.resbună, pe tine Dumnezeu,
Pe tine ce in viață nu ai găsit dreptate,
Ce-ai suferit umana și cruda reutate,
Căci ai fost slab in lume. Vin, vin-o a privi
Ș'a ride de puterea acestui domn d'oi și !

Vin, sclave, și insultă topitele țerăne !
E dreptul teü acesta, e tot ce îți rămăne
Cu să'ți resbunî de reul ce suferi de la reș;
Insultă morți, sărace, p'asupritori tei !
Insultă, riți și cerul chiar îți va da ertare,
Și di : « Acesta este dreptul celui mai tare ! »

Ce s'a făcut Palmira și bravul seü popor ?
Acel stat plin de viață și plin de viitor ?
El a perit și 'n lume nu se mai memoresece;
Dar cel puțin, acela ce — aice mai privesce
Mormântul de ruine ; salută respectos
Poporul din Palmira, popor mărinimos,
Mort pentru ne-atăruare cu armele in mână
Fii bine cuvintată, o nobilă țerână !

Cât merită desprețul acel popor mișel
Ce-ar prefera o viață sub lanțul de pțel,
O viață d'umilință, cu fruntea in țerână,
La glorioasă mörte cu armele in mână !
Un popol ca acela nu'f demn ca să trăiescă,
Prin viața lui insultă mândria omenescă !
Și când in umilința de care e coprins,
Cea mai đin urmă rađa de viață 'i s'a stins,
El pere ș'a lui mörte regret nu intilnesce,
Ca tot ce n'are viață și numai trebuesce.

Veniți, voi, sclavi, aicea ca să vedeți cum mor
Poporele viteđe ce simt mândria lor ;
Ca nu vor să trăiască cu prețul umilinței,
Cu prețul degradărei, cu prețul suferinței !

Așa Conrad gindese privind acest mormânt
Ce 'nsuffă admirare, respect adinc și sănt.

Conrad salută încă Beñrutul ce domină
O mare fericită, născënd dintr'o grădină
De portocali, de citri, cu garduri de cactus ;
Sidonul ce apare pe mare maf in sus.
Sidon antic ca lumea, cetate renunită
Cu templuri maestöse odată 'mpodobită !
Regină prin putere cum și prin frumuseți
A celor mai celebre, mai splendide cetăți.

Tu nu mai esti acuma de cât un miser sat !
Cununa de mărire in vânt s'a scuturat !

Si tu, o Tir, tu soră mai mare și mai bravă,
Ce inflorai la viață sub clima ta suavă,
Prin arte, prin sciință, comerț strelicitor,
Tu ce-adeceși avere anticului popor
Din lumi necunoscute, pe flota ta titană.
Din stânca ta pe mare dictai ca o tirană
Vointa ta la poli chiar pină in ocean.
Aice avea un templu Ercul Fenician.
Tu avuseși curagiuł, eroului cel mare
Ca să resisti tu numai ! Atât erai de tare !
Ađi doliul plutesce pe stâncă ta. o Tir !
Din vechia ta splendöre n'ai nici un suvenir !

Ce dulce este clima in aste părți de lume !
Cum aerul imbătă cu dulcile'i profume
De arbori din climi calde, de delicate flori
Ce sciintele ca roa cu splendide colori.
Și aer, și pământul, și cer și marea lată
Conspiră împreună, simțirile imbătă,
Și sufletul perjöndu'și elanu'tninerit,
Se 'mbătă de plăcere, devine sibirit.

Acestei climi suave, și dulce 'mbătătöre,
Fenicia antică credința'i e datöre ;
Conrad, acestei clime cerca inriurirea,
Inriurire dulce, ca viața, fericirea.
Simțea că al seü suflet, ucis sub al seü dor
Iși scuturase jugul ; visa plăceri, amor.
Julia 'i se pare acum și mai frumoasă,
De și prea ideală și prea misterioasă ;
Iar vi ele 'nflorite formând buchet divin,
Se scald cu voluptate pe sinul ei de crin.
Senină e ca fața ce lacul pur presintă
Când rađele de söre aură saü argintă.

Dar daca ea imparte ardörea lui curată,
De ce devine — acuma cu el mai rezervată ?
Mai rece, mai polită ? Claricia ce simți
Acastă nepăsare, inpe-a se 'ngriji.

Dar colo e Carmelul și scorbura vestită
Ce-a locuit Elie. « Pașmeu e 'nvelită
Cu doliu, și Carmelul arat un virf uscat ! »
Đisce Isaia de griji impovorat.
Amară profeție ce s'a 'nplinit, o munte !
Porți doliul pe pöle și seceta pe frunte !

Dar colo e Taborul de alți munți despărțiți,
Inconjurat de arbori, locaș îmbălsămit!
Aici Barac adună vitejile armate
Și contra lui Sisera se duce și combate.
Aici învinge Cleber pe Turci și pe Englezi,
Armată imponentă, c'o mână de viteji.
Aici după tradiții a fost transfigurarea.
Acum în aste locuri domină întristarea

Conrad pe a lui cale salută Nazaretul.
Dar ochi lui se 'ncântă vedând Genesaretul,
Lac de azur ce 'ncădră divine frumuseți!
Aice tot e verde și plin de tinereți!
E ora când în spațiu par stelele-aurite.
Imagini ale viteței în noapte răspândite,
Surisuri de plăcere pe buza negrei seri
Ce-anunță și senină și fără de dureri.
Plămâni beu un aer ce lacul recorește,
Ce sera vivifie, ce flăora 'nbalșămește,
Privigătorea dulce suspină în grădini:
Cicalele îngină suavi sel suspini.
O barcă ce 'ntârdie cu pescuit în noapte.
Ici colo cu lopata deșcoaptă blânde șopte.
O murmură suavă ce nu se definea,
Pe mal, pe lac, în aer, se pare că via:
Ai fi crezut că cerul vorbește cu pământul
Prin velul negru—al nopții ce lăgăna în vântul
În limbă, ne înțelese de slabi muritorii,
Acesti copii ai morței, în lume căletorii.
Tot tremură sub velul de viață, de plăcere,
Tot, umbră, rață, flăora, pământ, cer, în tăcere,
Tot pare că admiră într'un mistic limbaj
Pe Creatorul viteței p'acest ferice plagiu.

Dar unde 'i Tiberlada celebră înainte,
Cetate minunată? O lac, 'ți aduci aminte
Cum ea perdu ființa într'un moment de chin?
În sinul ei cel dulce, fierosul Saladin
Dă ordin să arunce p'af ei locuitori,
Bărbați, femei, feciôre cu ani lor de flori.
Aici a fost o dată cetății strelucitoare,
Aici fu Betsaida cu blondele feciôre,
Frumoșa Tarihea, cum și Capernaum,
Din cari nici o urună n'a mai ramas acum.
Cineret fu clădită chiar unde 'n lac s'abate
Iordanul riul mare ce Siria strebate.

Julia, ce vis duce resfată al tei sin
Și plină a ta frunte ca visătorul crin
În fața astor scene poetice, răpitoare?
O dulce frumusețe, de ce pari visătoare?
Un simțiment puteric, sublim, de infinit

Răpesc al tei suflet, o suflet fericit?
De lutul tei cel propriu, acum îl deslipesc.
Îl varsă 'n armonia de unde el lipsește,
De unde el porcede, de unde a venit
Să ia o noă formă sub lutul poiez?
Oh! sufletu'ți, Julia, se duce, se 'mpletesc
Cu aste rațe d'aur ce lacul răspândește,
Cu asti profumi din aer, cu asti suspini ce sbor.
Iar p'al tei lut ce-adorme, tăcut și visător,
Pe fruntea ta senină, pe genele'ți stufoșe
Pe cōma de lumină cad rațe voluptoșe,
Trec bōre, profumate, resfată sinul tei :
E viața, armonia, e ênsuși Dumneșeu.
Amorul visităgă acum ântea ora
Ast suflet blând și dulce? Contactu'il omōră?
Dar dimineața vine cu cōma de betelă
Și varsă-a sa dîmbire suavă, verginală
P' aripa nevedută ce ôrele întind
Eșind din sinul nopții sub cerul de argint.
Deja se desinegă selbatice coline
Și par că 'nalță capul spre rațe și lumine;
Pe lac se 'nalță-o ceață subțire către cer
Ce-o lea cu voluptate lumina din eter.
Iordane, riul celebru, ce Hermonul deține
Din neoa ce formegă eternele'i cunune,
Tu cați în aste unde, te perși că să apară
De cea-l-altă parte în margine mai mari.
Și frăgeșind o vale de suvenir plină,
Dând viața și rodire, pe panta ta cea lină.
Alegi cu întristare mormântul pe pământ.
În marea Asfaltită, adeverat mormânt!

Pe malurile tele, Iordane, din vechime,
Vedegă născōnd atâtea calamități și crime;
Ori unde omul pare și reut a părut;
Dar tu avuși, Iudee, un dureros trecut!
Virtuți mari și mari vișuri, plăceri mari și mari
trude;

Tu datoreși, o țeră, aceste doruri crude,
Această stare tristă în care ai cădut,
Aceste suferințe ce-atât te-ați abătut,
Acelor certe triste pe tronuri și cunune
Ascunse sub cuvinte vai! de religione!
Aceași istorie ori unde și ori când :
A câștiga puterea, neințetă luptând.
Și speculând mulțimea cu vorbele umflăte
D'onōre, de virtute, de nationalitate
Saă de religione! O populi creșetori.
Ce dați a voastră viață s'aveți apăsători!
Nu scii voi pină astă-ți, nu scii tu, sclav, un
van.

Că un tiran nu cade de cât prin alt tiran!
Nu scii tu pină astă-ți că nu pōte să fie
Tiranî când nu sunt populi ce merită robie?
Conrad salută Căna, în care, cum se spune.
Isus făcu la nuntă ântefa sa minune;

Endor ce visitase Saul spre-a consulta
Vestita pitonisă în desperarea sa;
Naim în care Domnul reînviă p'un june;
Afec vestit prin lupta ce pe Saul repune.

Trufașă Iesabelă, ce ôre-ai derenit?
Tu mamă Ataliei, Baal te-a părăsit?
Ce ai făcut tu ôre cu-acastă mare turmă
De preoți ai naturei? periră fără urnă!
Și ce s'a făcut templul cu silve impudici,
Imfamă Iesabelă? tot a perit aici!
P'o stâncă părăsită de flori și de verdetă,
Apare-Ierusalimul la căletori, prin cetă.

Primesce salutare, o fericit pământ
Ce-a nobilat durerea ș'al lui Isus mormânt.
Puterile creștine, încep resbelul mare
Ca să'ți întorcă ție întreaga ne-atărnare;
Și când se face pace, o glorios mormânt,
De tine în tractate, nimic, nici un cuvânt!
Mult timp în interesa politice cu tine
Vor specula tirani, superbul Ierusalime.
Trei munți, uniți, te poartă măreț pe fruntea lor,
Dar unde e puterea și vechiul tei popor?
Ce ai făcut tu regi și templul glorios?
Profeți tei, armata, poporul credincios?
«Nici pĕtră peste pĕtră nu are să-mai fie»
S'a împliniț această amară profetie.
Periși, Ierusalime. Imperiul Român
Sdrobesce sub picioru'i poporul tei șarmant,
Și din această pradă, murind în aspre chine,
Ștrivită sub aceste m ovile de ruine,
Se nase o doctrină ce sborui' și a luat
Și surpă păgânismul și popolu mperat.

Cristianism, credință curată și sublină,
Din tine însuți omul făcut-a o victimă,
Uneltă să păstreze tot ce ai lepădat:
Minciuna și sclavia ce tu ai blăstemat!
El plânse p'acești preoți ce 'n cultul cel mai
mare,

Mai sânt, mai pur, amestec mijlocele barbare.
Dar când veșu mormântul, un simțiment pios
Încinse acest suflet trufaș și îndoios;
El înclină genuchi plin de recunoscință
La cel ce-a vrut să scotă pe om din ignoriuță.

Era când sfera lunei turnând neîncetat
În via resulfare a zeului arcat.
Presintă despre sôre acea figură lată
În care Palestina în flacări se arată,
Atunci Conrad se urcă pe muntele numit
Al desfatărei, uade de frumuseți răpit,

Privesce în departe desfătătôrea vale
Lui Ierho prin care Iordanul face cale,
Judea pin'la mare, Ebul și Garizim,
Hebron, și Betleemul, — aspect măreț, divin!
În vale e grădina Olivilor numită,
În care se arată mulțimei umilită
Copaci ce datetă din timpul lui Pilat.
Conrad salută valeda numisă Josafat.
O vale de morminte mărețe și antice.
Al învierii ânger va trombița aice,
Și sufletele tôte vor îmbrăca îndată
Terăna lor perdută și morței delăsată.

Nu, fiu plâpând al morței! tu nu vei relua
La sunetul trompetei țerănă tristă-a ta!
Junie, frumusețe s'aș stins cu carnea môtă,
Luând diverse forme, urmând amara sôrtă
A lutului. Nu! Corpul nu va mai întălu.
Acea ce dicit suflet, aceea ce trăi;
Nu! Spiritul nu pôte mai mult a se depune,
Când corpul ce s'abate sub putrefacțiune
S'a degradat prin hără, torturi și suferiri;
S'a ultragiat de vițiu, de crime, înjosiri!

O fiu a lui Elcias, tu ce ca Simonide
Făcei să plângă lumea, când côrdele umide
Vibrau pe-a ta liră, vestind în viitor
Robia ce ascetă pe regi și pe popor;
Tu n'ai aflat, profete, la denși simpatie.
Putea ei să audă de môrte și robie,
Ei cari pe sclavie și môrte le simțea
Cu-a lor înriurire umbrind viața sea?
Murindului îi place a'î spune c'o să môră?
Poporul tei, profete, în vițiu ce-ômôră
Își îmbăta ferice al vieței negru dor
Și nu vedu în tine de cât un trădător.
Amarați profetie amar s'a împlinit.
Cădut-a în ruine cetatea lui David.
Cu templul și cu tronul, și 'n lanțu'i de robie
Cădu poporu — această, nedemn ca să mai fie.

În față cu ntristarea ce aici se restrânge,
El simte o povara și trebuință — a plânge,
Atât acest spectacol păru slășăitor.
'I se păru că lumea în chinuri și în dor
Venea să môră-aicea și audă chiar șopte,
Resuffetul din urmă, cea mai din urmă nôpte.
Căți-va copaci ici colo prin stânci călute jos,
Posomoriti ca valeda, se nclină dureros
Și par'că protestetă, sub influința sorței
Cu slă'va voce-a vieței, mereu în contra morței.
Așa și într'un popu de vițiu degradat,
Sdrobit de suferință, murind ingenuchiat.

S'arată încă inimă ce morțea nu înghită,
Bătând de libertate și aspirând la viață.

Conrad întornă pași atunci spre mătă-și.
Vizită Bitania. Isus aici veni,
Surorilor feciore să cêră-adăpostire.
Maria îi inspiră angelică iubire.
Când toți îl părăsiră, când toți îl prigonesc,
Surorile pioșe pe densusul îl primesc,
Îl fac ca să suridă, și orele morose
Maria le npletesc cu grații și cu rose.
Când el era pe cruce, cu părul despletit
Ea vars'un riu de lacrimi pe corpul părăsit.
Acolo unde-o dată a fost născut Maria,
Acum domnesc tăcerea și cu selbătăcia.

Conrad se îndreptă spre lacul Asfaltit.
Dar pentru ce ca tōmna e chipul seū umbrīt?
Om, slabă jucărie a căruia voință
Ca vântul se risipă și perde-a sa ființă,
Ori cât de rece fie, și ori cât de sdrobotit
Ast suflet ce s'abate în cale obosīt,
Nu pōte să rămăie strein ca tot ce mōre,
La cele mai arđende imagini de amōre.
Conrad Iubea, și lipsa obiectulū dorit
Acuma îl convinge; dar fi-va el iubit?
Nu! își đicea în sine Conrad cu întristare,
Tot ce-am iubit, respunse, cu crădă nepăsare.
O patrie iubit-am din tinerētea mea,
Am cugetat priutr'ēnsa și am simțīt priu'ea.
Oh! câte nopți trecut-am în griji și în veghere
Cătând a'ī da un nume, mărīre și putere
Eu care nici putere nici nume nu avēm.
Cătăml a'ī sterge plānsul, vai! efi care plāngēm,
Aceluia ce rabdă esilul și robia
Va împărți disprețul și hula, calomnīa.
Mormēntul chiar de ură, nu îi va fi cruțat:
Și tu, o dulce suflet, visce aī resfătut
Cu mâna ta de rose în sufietu'mī iubirea,
Murīnd, tu mâne încă vei perde suvenirea!
O patrie, o popul născut ca să fīi brav,
Crescut de māmī vëndute ca se te facă slav
De dreptul tei la viață tu nu aī consciința?
Cređi că trāiescī în lume prin grația, voința,
Acelor ce te-apasă; cū-ți dau drept să trāiescī
Cu trīsta datorīe tu lor să te robescī?
Durerea corporală, când corpul teū slăbesce,
Când carnea lui se crapă sub biclul ce-o lovesce,
Când fruntea se înclină sub jugul cel de fer,
Când fōinea te încinge, când rānile sānger,
Durerea corporală te mād destēptă încă,
Din trīsta nepăsare, din letargie-adīncă;
Dar astă desceptăre, e numai ca să plāngī
Sub jugul ce te-apasă și tremurī ca să frāngī!
Vai! viața sa în lume se trece 'n suferīre!
El suferă să lase aceeași moșteuire

Ce a lăsat părinți la fii cari vin,
Să fie obiectul de pradă și de chin!

Dar este o trădare, o crimă-a părăsi
O patrie, un popul ce nu volesce-a fi?
Un popul ce se lasă să mōră 'n suferīre?
Un popul ce preferă la vocea de iubire
Acelora ce 'l chiamă la viață pe pământ,
A tiranīei voce ce 'l chiamă la mormēnt?
E ore o trădare de a'și alege-o țēră
Nu'mī pasă care, numai să nu fie barbară.
Să nu fie robītă, să nu vrea a muri,
Când simț în mine viață și dorul d'a trāi?

Noi am făcut din tine, o țēră 'n agonie,
Simbol de frumusețe, d'amor, de poesie,
De viață, libertate; puīnd în sinul teū
Ori ce perfecțiune, ca într'un Dumneđeū.
Ast famfec de ilusii a dispărut, o țēră.
Dar simpatia nōstră nu pōte să dispară,
Cu cât inai mult în mine, o țēră, vei lovi,
Cu-atăă te voū plānge, cu-atăă te voū iubi,
Căci ori ce lovitură va fi dovadă via
De sōrta grea ce 'n lume streinu'ți face ție!

Conrad petrunse sinul deșertului uscat,
Atīnse țermul mării, de beduinī urmat,
Aici Iordanul cade și nu se mai arată.
De doă șirurī 'nalte de munți e încadrată
Acēstă mare tristă în care tot e mort.
Mormēntul cel din urmă al vieței nōstre port
Închide încă 'n sinu'ī vermine trāitōre;
Dar în acēstă apă tot putređesce, mōre!
Pe țermurile sele îndată ce murgesc
Verdețuri, aruncate de vëndurī, vestejesc.
Nici păseri căletōre pe fața sa nu sbōră.
Un vel de întristare asupra sa cobōră
Și cerul tot-d'a-una arđēnd și fără nor
Revarsă peste dēnsa un foc asuprītor.
Pe țermurile sele nimica nu viață,
Aī crede că natura aicea încetēgă;
Cīacalul chiar de grōđa acestuī loc coprīns,
Evitā-aceste țermurī în care tot e stīns.

Tu om al căruī suflet pe tot momentul perde
Tot ce-a avut el tēner, tot ce-a avut el verde,
Credīnță și speranță, frumōse-ilusiuī,
Corōne strelucite de roă, dulcī minciunī
Ca murītorul ēnsuși! — nu veđi în astă mare
Ce tot respīnge, ēnsuși a ta asemănare?

Pe ripele crepate prin care cură lin
Un fir de apă dulce c'un dureros suspin,
Apare monastirea ce sântul Sava 'i dăce :
Vederea este rară, selbatică d'aice.

P'aici aũ fost Sodoma, Gomora în vechime.
Cetăți ce ne rechiamă inicități și crime.

O vorbă, cea din urmă, mărește — Ierusalime,
Noi n'avem ca strebuni credințele sublime
Ce îi făcēju să möră spre a te libera :
Cu toate-acestea niimeni nu vede stâncă ta,
Făr' a simți în sinu'i acea impresiune
Streină ce cuvântul nu pöte bine spune,
Ce 'nalță-al nostru suflet! C'un simțiment piös
S'unescă suvenirul plăcut sau dureros
Atător faptți istorici, atător suferințe,
Virtuți, măriri și vițiți, și crime și umilințe,
Ce nici un popol încă în lume n'a 'ncecat,
Fatală carte-a vieței ce spune ne 'ncetat
Căt suferit-a lumea prin cruda influință
Ce esera asupra'i doctrine și credință.
Tu ești mai glorioasă în ruinaea ta,
De cât atunci când viața, puterea te 'ncântă!
Căderea ta dă ție un interes puterie,
Tot este-aici morminte, tăcere, înțuneric,
Dar viața ta trecută îți dă tot ce-ai perdut,
Și ca un söre arde p'acest morment tăcut!

Așa Conrad gândește, ședënd pe o ferăță:
Dar luna se ridică și focul ei resfăță
Acöstă stâncă neğră a lui Melhisedec!
Torinte dulci de vise de glorie înec
Acele locuri triste, în mare depărtare,
Și rağelor dispută ceresca resfătare.
Acolo Berenice formösă ca un gând
De fericire, ınerge la Florus, suspinând,
Cu palidele cöme pe umeri revărsate,
Piclörele desculțe, în semn d'umilitate.
Cu ochi plini de lacrimi, și rögă a cruța
Evrei ce armata Romană înjunghia.
Perfidă Berenice : Tit n'a putut scăpa
De farmecul ce află în formusețea ta.
Urmași învingătorii la Roma, o regină!
Veđuși compatrioți sub sabia streină,
Sub gurile flămânde de hiene și de lei
Uciți în amfitäturu, și riseră-ochi tei!

Dar Iuvenal te 'nferă cu semuul ımfamiei
Pe frunte, te denunță idösă istoriei.

Un aer ce ımbată, un aer profumat
Inundă empireul de stele semănat

Si pare că la ceruri se duce și supune
Suspinele ce omul p'altarul sânt depune
(Va urma) D. Bolintineu.

INFLUINȚILE BIBLIEI

ASUPRA

ELOCUȚIUNEI ROMÂNE

XIII

În rëndurile mai sus citate, după M. Costin,
Crechiă sau alt scriitor, sub influința elocuțiu-
nei biblice, ar fi preserat de cel puțin șese sau
șapte ori conjucțiunea și; lectorul nostru lesne,
recetind rëndurile citate, va înțelege la ce lo-
curi ar fi pus primul nostru cronicar aseme-
nea particelle espletive; nu vom insista deci mai
mult asupra acestui punct.

XIV.

Să amintim, totuși, de ce consecință pen-
tru elocuțiune este adăogirea sau suprimarea
din frasă a unei espletive, a unor conjucțiuni.

« *D'un mot mis en sa place enseigne le
pouvoir.* »

Acosta o putem vedea lăsând sau stergënd
conjucțiunea și din o frasă biblică öre-care?
Este în adevăr diferința simțibilă între :
« *Si a dis D-deu să se facă lumina și s'a
făcut lumina.* »

Și între :
« *D-deu disse : lumina fie ! Lumina fu » ?*

Cum traduce acest pasagiü D. Cohen,
cu o concisiune quasi imposibil de a se repro-
duce, concisiune care adaogă la măreța ima-
gine și dă o mai bună idee de răpediciunea cu
care cugetarea divină fu realiğată.

Și chiar în esemplul ce aduserăm mai sus
din biblie :

« *Și se făcu séră, și se făcu dimineta, și
una* » cât mai mare putere nu căstigiă cugeta-
rea când D. Căben suprimă din ea conjuc-
țiunea și, dăcënd :

« *Se făcu séră, se făcu dimineta, și una!* »

XV.

Scim, de altă parte, că une-ori cugetarea
căstigiă tocmai adăogënd și conjucțiunea. Este
că atunci vom, cum am dăce, să *subliniam* cu
ea diverși membri ai cugetărei, este că tră-
genând cugetarea prin conjucțiuni, vom să
aretăm totă importanța ei și mai ales a mem-
brilor ei.

E cunoscut esemplul ce pictori dau pentru

a dovedi aceste dupe efecte de stil ale conjucțiunii și.

« Senat, consuli, popor, toți erau adunați în for ».

Nu este tot aceea ca :

« Și senat, și consuli, și popor, toți erau adunați în for ! »

Judice-se din cele de mai sus despre ce avem de imputat și despre ce avem de mulțumit cărților în chestiune : biblia și evangeliile, influințele lor asupra elocuțiunii române constatate fiind de noi.

XVI.

Ne rămâne acum să aretăm în scurt și cari fură influințele acelor cărți ale religiei asupra genurilor literarii.

Literile Europene se înăvuiră, mulțumită influințelor acelor opere religioase, cu următoarele genuri :

Pastorală, Idila.

Elegia și

Oda.

XVII

Poesia populară română a tins tot-d-a-una către *pastorală*, prin simplitatea și naturalitatea planului, prin eleganța și egalitatea stilului; prin iubirea românului pentru ogorul său, pentru lunca înverzită, pagiscea înflorită, pentru riușorul șerpuind și florea nuanțată, pentru natură și poezie !

Acastă poezie își are sorgintele în biblie.

Fetele spălând lână la fontână, din baladele noastre, sunt surori bune cu fetele din Mesopotamia adăpând turmele la fontână.

Prin erba și florea câmpului în care rătăcesce cugetarea melancolică a psalmistului, rătăcesce haiducul român însetat de dreptate, plângând dupe libertatea țerei, a moșiei pe care voesce a o scăpa de păgâni și de robie.

XVIII

Pastorală română e un delicios amestec de păgânătate și de biblie. Alături cu cugetări din farmaceutria lui Teocrit, alți cugetarea creștină și mosaică.

Dar totuși influințele biblice asupra formațiunii genului *pastorală*, la Români, sunt mai mici decât se vedea fi fost în alte literaturi neo-latine. Este că Românul a fost mai drept lăsat sub influințele suvenirilor Romei păgâne, fie din cauză că Dacia a luat o parte mai mică de cât multe alte popoare la mișcările religioase europene, fie din cauză că mult timp poporul

român n'a putut ceti Biblia și Evangeliile în limba sa natală.

Influințele biblice în *pastorală* română se observă lesne că sunt o pătură (strat) mai nouă ; ele sunt supra-puse elementelor păgâne-romane, și pământul cel negru ce geologi ne arată respândit abocure pe *leusse*, sau ca pătura de vorbe slave, maghiare, grecesci, și în fine franceze, suprapusă ca melul de șivofu pe stratul național al limbei strebune. Cu atâta deosebire că pătura biblică din limbă, în loc de a înlesni producerea de plante inutile și spinose va da putere productivă, asemenea pământului negru pe *leusse*, seminței naționale.

XIX

Origina și forma elegiei la evrei, se deduce de bună seamă din ceremonile lor funerare. A plânge și a geme pe cadavrele iubite, era pentru evrei și este pentru verii-cine o practică dictată de natură. La unele popoare însă ajunse a fi un us, o convenită ; se plăteu la Roma și pe altele *hociitori* și *bocitoare* funerare.

Evrei, însă, în aflicțiunea adevărată de care erau cuprinși, nu se siliu de a și boci și pre iubiti lor morfi, de a da liber curs chiar unei dureri morale violente.

Asta e și la Români. Durerea poporului nostru pentru *Grăia Grozovenul*, pentru *Codré-nul*, etc. este o durere biblică, simplă și ingenuu, concisă, tănguitoare, întreruptă și mai presus de toate necomandată și neplătită. Ce dic necomandată ? Fără *epanotosie*, să dicem că era chiar netolerată *de legi* asemenea durere a poporului !

Gemetetele, suspinele elegiace ale amantului român se îngân cu gemetul frunzișului. *Dalea* ! al Românului, este el oare mai puțin patetic decât : vai mie ! al Psalmistului ?

XX.

Genul elegiac la Români, este mai nou decât *pastorală*, *Elegia*, de și se resimte și ea mult de originea romane ale poporului, este însă mai mult fiică a bibliei. Elegiile poetului de la Tomi nu sunt cu totul fără urme în *elegia* română, dar aceea biblică predomină. Ovid suspină în lungi gemete ; tănguirile se sunt discursuri ; el se complace într-o tăce din gemetele sele o operă de artă : aci un ah ! dincolo un vai ! dincăce o lacrimă !...

Acastă fir și în *elegia* română ; cine nu și amintesce *ahurile* de comandă și în simetrie și ordine artistică aședate de lăutari nostri ? — Suspina *Barbule* ! Și *Barbul* trage un ah ! care se preumblă un pătrar de oară pe totă scara vocii umane !

XXI

Dar elegia geme din spontaneitatea inimii, geme in interjecțiuni, de multe ori în tăcere și lacrimi mute.

Românul a înțeles, cu toate obtaturile sele ovidice, gemetul biblic al lui Ieremia, și ca el, și ca David, plângând pre Abner, « El înaltă vocea sa, slobode gemete de durere lângă mormântul (bravilor seii) și tot poporul seii (ei) plânge cu densus. » (II și III din Regi.)

XXII

Punctul de culmiuanță al poeziei ebraice este oda, adică, *sublămarea cugetărei*. Mitropolitul cel mare al Moldovei, Dositei, traducând în versuri, de multe ori mai nemerite de cât multe din versurile moderne, sublimele ode ale lui David, a reeșit a da cugetărei și inimii române un fond nou de vii simțiminte, mai delicate, mai nobilite.

Totuși oda, gen literar care probă nu numai o aleasă cultură a inimii dar și a literilor naționale, nu are la noi Români o domnie tocmai veche. Scim că de multe ori cutare strofă din păstoralele și baladele noastre s'au sublimat pînă la odă, totuși numai tardiv ea se aretă ca genul osebit. Nu este locul se întreabăm de ce acesta urmă ast-fel; constatăm numai lucrul.

XXIII

Acum că am aretat în genere influințele biblice, și evangheliei asupra elocuțiunei și genurilor literarilor române, ar fi foarte însemnate și pline de învețăminte studiile ce s'ar face asupra influinților ce în deosebii și în diverși timpii au exercitat fie-care traducere de biblie și evanghelie asupra limbii și literilor noastre naționale.

De o asemenea lucrare ne ocupăm și, voinđ D-deu să ne dea ajutorul seii, pôte vom scôte lucrurile la un capet. Ne vom mulțămii, de nu vom reeșii noi, că vom fi atras atențiunea cel puțin a altora mai capabili, asupra acestei mari întrebări literare.

XXIV

Să nu încheiem această disertațiune fără a emite un vot din adâncul inimii și al convingerei noastre române.

Eecă'l :

Să se traducă de îndată și să se imprime în dialectul macedo-român cărțile bisericesci, mai

ales biblia și evanghelia, căci prin mijlocul lor vom reeșii în scurt timp a redestepta marea această ramură a arborelui gigante al Românis-mului.

D-deu se ajute pre cei carii ne vor înțelege.

V. A. U.

LA ROMÂNI

Streini România n'o au putut supune
Priu arme și prin ageri și renumiți eroi;
Dar dacă șapte nații nu au putut repune
A României viață, vai! o repunem noi!

Voi ce-ați domnit pe Țeră de cand ea se abate,
De când periră Domni sub arme streluciți.
Ce ați făcut cu Țera, cu marea'i armate,
Miliții ale Țerei, cohorti nebiruiți?

Atunci această țeră se ridica înăreță.
Puterică : prin datini, virtuți ce au ramas,
Prin și se de arme ce au trecut din viață
În umbra-eteinități ca stele ce'n nopti pas.

Tot ați lăsat să strice cu armele trădării
Streini ce veniră, învingi și abătuți.
Prin voi și dearmă de arme brațul țerei
Și sufletu'i deapote de vechile virtuți.

Tot pentru o putere robită! Fose mare,
Fatale, astă artă a stinge un popor
Prin date moleteci! Fu lung-a lor lucrare,
Căci more greu poporul ce-a fost învingător.

Dar petra chiar se rade când cade picătura
Nefincetă pe ea.
Stejaru n'fruntă vântul; dar când în scobitura
Din sinu'i este mărta, nu pôte-a nu cădea.

Ce ne rămâne încă? În serbători ce-aminte
Strebuene învingeri, eroi să cântăm.
E încă o virtute pe negrele morminte
De secolii strelucirea strebună s'admirăm.

Dar mai așteți de tôte să invocăm ferbinte
P'al vieței Creator
Și apo'i pe eroi din marile morminte.
Din secolii peste țeră simțim blăstemul lor!

D. Bolintinenu

ABREVIATIUNILE ROMÂNE

Una din simțitórele dificultăți ce cercă cei ce se ocup cu citirea inscripțiunelor ce se află pe monumente, medalii și alte scripturi antice

sunt și abreviațiunile sau scurtările. Acest mod de scriere se află în toate epocile, de la cea mai depărtată anticitate, pot dice mai de o dată cu aflarea scripturii, și până în zilele noastre. Numiri proprii de persoane și de cetăți, staturi și nații, titluri de demnități sau oficiuri, precum și termeni sacramentali și espresionile foarte în uzantă în unele alocuții sau unele formule de scriere din timpuri din cari dată o inscripțiune, toate sunt scrise în prescurt ca să se economisească timpul scriitorului sau spațiul scripturii; de multe ori abreviațiunile tură făcute cu singurul scop de a ascunde vulgului neinițiat câte nu voia să fi cunoscute de toți. Fără a intra în enumerarea tuturor varietăților de abreviațiuni, cari vin sau din diversitatea limbii după epocă și loc. sau din schimbarea instituțiunelor și datinelor diferitelor epoci, sau și chiar din gradul de cultură al scriitorului (materie întinsă despre care se ocupă mai special paleografia), noi ne mărginim aci a da numai un tablou sinoptic de abreviațiunile latine cele mai în us și pe cari le află cineva în tot minutul pe toate metalurile și în toate inscripțiunile monumentale ale anticității: Un mic tablou de abreviațiuni latine ce ne cădu sub mână, ne stimulează a face o colecțiune de abreviațiuni ceva mai întinsă, adăugându-l inscripțiunile cele mai în us ce culeserăm în Marsigli, (1) Katancsich (2), Cantu (3), Adams (4), Lauriano (5), și alți, cum și câte-va ce întâmpinăm înși-ne. Această colecțiune, cu toate lacunele ce reprezintă, nu ne îndoiim că va servi cu succes celor ce s'ar ocupa pe viitor cu anticitățile romane din țările noastre, și va putea servi de basă pentru cei ce ar întreprinde de a face ceva și mai complet. Recomandăm încă, amatorilor de asemenea ocupațiuni, colecțiunile lui Robert Ainsworth (*Thes. linguae latinae compend.*) despre care Morceli face o disertațiune maiestrosă, a lui Maffei, Corsini, Piacentini, Muratori, & pentru inscripțiunile Romane în genere; iară mai cu osebire, colecțiunile lui Marsigli, Friedswalck, Mannert și Seivert pentru inscripțiunile din Dacia. Recomandăm mult inscripțiunile lui Friedswalck; iară mai presus de toate, recomandăm Românilor ca, cel puțin pe viitor, să nu mai sufere nimeni a se mai trata cu atâta vandalism inscripțiunile și monumentele vechi ce ne a lăsat strehuni noștri ca să ne arate ce au făcut dăni și pentru noi și ceea ce suntem noi datorți a face

(1) Descriptio Danubii.

(2) Orbis antiquus ex tabula Theodosii.

(3) Enciclopedia storica, documenti, archeologia e belle arti. — Torino 1846.

(4) Antichitàle Romane.

(5) Istriana, publicată în magazinul istoric pentru Dacia. — T. II.

pentru cei ce vor veni după noi; frumoasă noastră țară, atât de dragă Românilor, cu tot vandalismul ce a trecut peste dănsa, e încă o mină avută ce așteaptă studiul arhiologului.

Finim această scurtă prefață, adăugând că, rânduirea acestei mici colecțiuni de abreviațiuni sub formă alfabetică și despicierea unor inscripțiuni, precum și repetarea lor câte o dată după literile unde se reproduc, le-am judicat de neceese pentru a clasifica mai bine această materie și a înlesni printr'acest mod studiul și cercetarea elementelor din cari se compune.

Alexandru Zane.

A

A. — Ab, ad, Aelius, aes, Achaia, Albinus, amicus, annus, ante, Apulum sau Apula, argentum, Augustus, Aulus, aurum, hoc, primum.

A. A. — Prima Augusta. — Achaia Augusta. A. A. A. F. F. — Auro, argento, aere, flando, feriendo.

AB. — Abdicavit.

AB. AUG. M. P. XXXXI. Ab Augustă millia passum quadraginta unum.

AB. AUGUSTOB. M. P. X. — Ab Augustoburgă millia passum decem.

ABN. — Abnepos.

AB. U. C. — Ab urbe conditā.

A. CAMB. M. P. XI. — A Camboduno millia passum undecim.

A. COMPL. XIII. — A Compluto quatuordecim.

A. C. P. VI. — A capite sua a caput pedes sex.

AD. — Adjutrix.

A. D. Ante diem.

ADIVTR. — Adjutrix.

ADJECT H-S. IX. ∞. — Adjectis sestertiis novem mille.

ADN. — Adnepos.

ADQ. — Adquiescit sau adquisita in loc de acquisita.

A. D. X. K. NON. — Ante diem decimum kalendarium novembris.

ÆD. II. II VIR. II. — Aedilis iterum, duumviris iterum.

ÆD. II. VIR. QUINQUE. — Aedilis duumvir quinquennalis.

ÆD. POT. II. — Aedilicia potestate iterum.

ÆD. Q. II. VIR. — Aediles quinquennalis duumvir.

ÆL. — Aelius, Aelia.

AEL. VIM. — Aelium Viminacium.

ÆM. — Aemilius, Aemilia.

AG. — Ager, Agripa.

AIM. — Aemilius, Aemilia.
 A. H. D. M. — Amico hoc dedit monumentum.
 A. K. — Ante Kaleudas.
 ALAM. — Alamaui.
 ALB. — Alba, Albus.
 ALB. FVC. — Alba Fucente.
 A. M. AD. H. N. T. — Hoc monumentum ad heredes non transit.
 A. M. A. F. C. M. XII. A municipio Aelio Foro constituta millia XII.
 A. MILL. XXXV. — A milliariis saū ad miliaria triginta.
 AN. C. H. S. — Annorum centum hic situm.
 AND. — Andesina.
 AN. DCLX. — Anno sexcentesimo sexagesimo.
 AN. II. S. — Annos duos semis.
 AN. IVL. — Annos quadraginta sex.
 AN. N. — Annos natus.
 ANN. LIII. H. S. E. — Annorum quinquaginta trium hic situs est.
 ANN. NAT. LXVI. — Annos natus sexaginta sex.
 ANN. P. L. M. X. Annos saū plus minus de-em.
 AN. P. M. L. — Annorum plus minus quinquaginta.
 AN. P. R. C. — Anno post Romam conditam.
 AN. Ø XVI. — (1) Anodefunctus decimo sexto.
 ANTIST. — Antistius.
 AN. VRB. COND. — Annus urbis conditae.
 AN. V. P. M. II. — Annis vixit plus minus duobus.
 AN. V. XX. — Annos vixit viginti.
 AN. XXV. STIP. VIII. — Annorum viginti quinque stipendiorum octo.
 A. O. F. C. — Anno optimo faciendum curavit.
 A. P. M. — Amico posuit monumentum.
 AP. saū APP. — Appia, Appius.
 AP. saū APV. saū APVL. — Apulum saū Apula, Apulensi.
 APRODISIA. — *in loc de* Aphrodisia.
 A. P. R. C. — Anuo post Romam conditam.
 A. P. V. C. — Anno post urbem conditam.
 APUD. L. V. CONV. — Apud lapidem quintum convenerunt.
 APVL. — Apulum.
 AQ. — Aquae.
 AQVI. — Aquincum.
 AR. ARL. — Arelato.
 A. RET. P. III. S. — Ante retrō pedestres semis.
 ARIM. — Ariminum.
 AR. P. — Aram posuit.
 ARG. — Argentarius.
 ARG. P. X. — Argenti pondo decem.
 ARR. — Arrius.

(1) Ø — Acest semn nu e alt de cât Ø grecesc și tamesū θάνατος (morte).

A. V. B. — A viro bono.
 A. V. C. — Ab urbe condita.
 AVG. — Augustus, augur, augustal.
 AVG. COL. — Augustal coloniae.
 AVG. COL VLP. OESC. — Augustae Coloniae Ulpiae Oescensis.
 AVGG. Augusti, Augustali, Augurii.
 AVGG. NN. — Augustorum nostrum.
 AVGSTOB. — Augustoburgum saū Augustoburga.
 AVR. — Aurelius.
 A. XII. — Annis duodecim.
 A. XX. H. EST. — Annorum viginti hic est.

B

B. — Balbus, balnea, beatus, Belenus, beneficium, bonus, Brigantium, Brutus, Bulbius, Burrus, bustum.
 B. in in loc de V. — Berna *in loc de* Verna, bixit *in loc de* vixit, bibo *in loc de* vivo, bictor *in loc de* victor; bidua *in loc de* vidua, biginti *in loc de* viginti. & &
 B. A. — Bixit annis (vixit annis); bonus ager; bonus, amabilis; bona aurea; bonum aureum; bonis argentis; bonis auspiciis.
 BAL. — Ballistarius.
 B. B. — Bona bona, benè benè.
 B. DD. — Bonis deabus.
 B. DE. SE. M. — Bene de se merenti.
 BF. — Beneficium, beneficiarius.
 B. F. — Bonā fide, bona femina, bona fortuna, benefactum.
 B. F. saū intorse q d. — Bonā femina, bona filia.
 BF. COS. — Beneficiarius Consulis.
 B. H. — Bona hereditaria, bonorum hereditas.
 B. I. I. — Boni iudicis iudicium.
 BIX. ANN. XXCI. M. IV. D. VII. — Vixit annis octoginta unum, mensibus quatuor, diebus septem.
 BIXIT, BIXSIT, BISSIT. — Vixit.
 B. L. — Bona lex.
 B. M. Bene merenti.
 B. M. F. — Benè merenti facit.
 B. M. P. Benè merito posuit.
 B. M. P. C. — Benè merito ponendum curavit.
 B. M. S. C. — Bene merito sepulcrum condidit.
 BN. EM. — Bonorum emtores.
 BN. H. I. — Bona hic invenies.
 B. Q. — Benè quiescat.
 BRIX. — Brixia.
 B. K. P. N. — Bono reipublicae natus.
 B. V. — Bene vale.
 BVT. saū BVTHP. — Buthrotam.
 BX. ANVS. VII. M. VI. DI. XVII. — Vixit annos septem, menses sex, dies septem decim (Va urma)
 A. Zane.

REBUNAREA ȘOARECILOR

SAC

MOARȚA LUI SION

I

Pe dealul Mitropoliei
În Arhiva României,
Unde statul grămădește
Tot ce nu-i mai trebuiesc,
Unde s'afu aruncate
Secături nenumerate,
Hârții, condicii osndite.
Judecăți nenorocite, —
Arc cușburî din vechime.
Numerosă șoricime,
Sominție roditore
Și de literî roșătore.
Șeful ei un gițcan mare,
În dosare loeșese,
Nume de Roșon el are,
Și pe polițe domșese.
El e strenăpot de frate
Lui Raton, care odată
Trăia deșăsmat departe.
Într'o cameră privată.
Într'o di... nu, era seră,
Dup'a lui Roșon poruncă
Șoreci toți s'adunară
Și într'o tăcere-adăncă
Aste vorbe ascultară :

«De când sub aceste bolte ne aflăm adăpostiți,
«Fraților! voi știți pîea bine cât am fost de fericiți.
«Șeful de ađi al A'hivei, om de pace iubitor,
«Ne-a fost chiar ca un părinte, un ăelos ocrotitor.
«Nimeni, din voi nu se plînge că din cuib a fost gonit,
«Său că într'aceste ăiduri vr'o pisică a 'ntlnit;
«Său că n'a putut să rōdă de frica vr'unui dușman,
«Pergamentele antice, condicele de Divan;
«Sōrta ne era prosperă, șeful trecea ăimbitor,
«Generațiile noastre aveau falcic viitor;
«Dar ađi vai! totul se schimbă; ađi suntem amenințați
«Să ne perdem locuința, și să fim disgrațiați;
«Căci un moldocin obrađnic, Sion, care a cîntat
«Paradisul, de ăi Iadul el cu drept l'a meritat,
«A scris, nu de multă vreme, într'un stil neomenos,
«Că a șefulul Arhivelor pană noi o am fi ros.
«Apoi suferi rom ore ca ael cuterător,
«Vrednic a purta mai bine nume de deșăsmător,
«Să vie, precum venise, chiar într'al nostru pămînt,
«Să ne strice fericirea? Nu, cât eă în viață sint
«Nu va fi: acum e timpul să ne rebunăm și noi,
«S'arătăm că 'n șoreci curge nobil sînge de Eroł,
«Și că păgănul acela ce ura a meritat,
«Nume de Moldocin vrednic cu nedrept a căștigat.
«Mergem ălar, și 'n astă noapte picerile vă gătăm,
«Și când s'o iri te ăină cu toți pe drum să fiți,
«Ca prin marș răpede, grabnic, la Moldova să l'căl-

* căm,

«Cine sunt șoreci noștri și Roșon să l'aretăm.
«De veți găsi 'mpotrivire să nu ve d'scurăgiați.
«Și la ori-ce întemplare tot de-una s'alerăgiți
«Unde'ți ăări a se mișcă rărful de la cōla mea,
«Ce pe-a gloriei cale pururea o veți vedea... »
Dise, și auditori așa mult au aple lat,
Căt dulapurile tōte în arhivă s'au mișcat.
A doa și șoricimea cu mare grabă porni,
Făcu la Focșani gustare, și s'era în Iași sosi.

II

Noptea domnea în natură
Și zefiri recoroși,
Sufia cu-aceeași mesură
La drepti său necredincioși.
De a ăilei ostenelă,
Sion dormea obosit,
Dormea, lără îndoaială
În somnul lui fericit!
Visele taîneri ființe
Din loc în loc u purta,
Și tōte ale lui dorințe
Împlinite l'aiea.

C'o grațiosă inuență l' se părea că vorbea,
Și inima el și mîna c'o bună ăestre cerea;
Când de odată el dăte un țipăt ingrođitor...
Făcovnici cu lungi plete alegg întru ajutor.
Departamentul Credinței la care fu mădular,
Cu toți darabani vine... însă tărđiū și 'n ădar,
Pe patul lui de odihnă Sion ăcea sîngerat,
Ca un ăgraval de Parma pe jumătate mîncat.
Urechile lui și nasul, dacs chiar le-o fi avut,
Atuncea să se găsescă de loc nu s'a mai putut.
Numai l'ados 'nviere eă cređ că se vor ăei,
Când șoreci le-or aduce, dacs or mai trebui.
Cu tōte acestea, lupta, d'o fi cum am auđit,
Mortului face onōre, căci mult s'a improtivit.
Și s'au găsit impre-juru l' de mîna lui sugrumați,
Un mare numer de șoreci, tot din cei mai insemnați;
Ba încă spun... Dar acesta eă nu v'o asigură,
Căci sapa e de mirare și nu iml vine a'o cređ;
Spun, că și chiar comandirul, vestitul ael Roșon,
Lăsk o labă în mîna eroicului Sion.
Ce s'a întemplat în urmă eă nici am mai cercetat,
Căci de perderea acēsta forte mult m'am intristat.
Sion amic iml fusese, talent și inimă avea,
Și cređ c'ar fi trăit încă dacs atunci nu murea.
Literaturei Române el ar fi fost de folos,
Dacă din nenorocire șoreci nu l'ar fi ros.

Grigorie Alesandrescu.

O MUȘĂ ÎN SPITAL

Suvenir de 25 Ian. '855.

AMICULUI GR. ALESANDESCU.

De demult Alesandrescu încetase d'a cînta
Și de trieta lui tăcere tōtă lumea se mira.

Uni bănuiați că pote glasul seî a amorîit,
Uni că de-atîta cîntec acum va fi ostenit,
Alți că pe cea lume spre Olimp s'a înălțat
Ca să aîbă-o conferință cu-Apolon ce 'l-a chîmîmat,
Alți că 'i s'a rupt lipa și a dat-o la dires
La un faur care încă ce 'l stricab n'a înțeles.
Fel de fel de banue! . . . Iar eî unul ce sciam
Că e șef peste Arhivă, negreșit că bănuîam
Un motiv mult mai puternic și eram încredințat
Cum că șoricî d'acolo pana lui 'i-ar fi mîncat
Și că alta nu găsece ca să scrie de o viu!
Astfel dîmîl cu socotela, me scol de la Iași și viu
Pînă chiar la residența bardului ce eî Iubiam,
Ș'o pană de filonelă pentru scris îi aducem,
Căci doream mult și din suflet să mă ved' p'acest poet
Că s'apnă de scris earăși și că iar a înviet.
Deci sosesc în capitala mare-a țerei Romănescî
Care sciți că totă lumea o numesce Bucureșci.
Me port mai întelî pe unde ômeni se veselesc,
Pe la globurî . . . la birturî, unde viața 'și cheltuesc;
Unde Vinerea sub mască dă Amor 'și bate joc,
Unde intrigile tôte și orgia 'și află loc.
Caut pe poetul nostru . . . nicăiri nu 'l urmăresc,
Ba nicî chiar pe la Arhivă urmele 'nu le găsece.
Negreșit, mî-am đis atunci, 'i s'a întemplat ce va
Și vr'un fel de resbunare el s'a pus a mîdită!
Întru 'n Colțea, la spitalurî, unde ômeni găsece
Asil și tîmăduință când de bole pătîmesc;
Me uit bine 'n drepta 'n stînga, fără însă a cuteda
A gîndi c'Alesandrescu între bolnavi s'ar aîda;
O asemenea idee, chîlar și dacă imî venea,
Însu'mî eî ași fi gonit-o, n'ași fi đis că e a mea.
Conduș în apartamentul unde sesul cel frumos
De efectele plăcereî plînge fără de folos,
Ved' pe un crevat d'o parte, coperit c'un baldachin
O ființă cam cludată care se 'ncea 'n suspîn.
O cunună de flori vesteđi fruntea îi incununa
Ș'o li.ă fără de corde l'al ei cap în culuș era.
Me duc. o apuc de mînă; ea tresare ca în vis
Și recăpetînd putere cu glas plîngător 'mî-a đis:

*Vin-o, poete, vin de me plînge!
Căci în ce stare eî am ajuns,
Vărs totă đioa lacrimî de sînge,
Dac în durerea ce m'a pătruns.

Odinioră eram serbată,
Lauri frumose primem mered,
Junimea totă eră 'njugată
Și fericită la carul međ.

Dar de când bardul vieței mole,
Alesandrescu m'a părăsit,
Îmî trec viața în chinurî grele.
Veđi, ca o floră m'am vesteđit

Acum amorul nu'mî mai đîmbesce,
Pegasul fuge când îl chem eđ,
Corul de građii me ocolesce
Ș'Apolon ride de plînsul međ.

Lira mea tēc'o neîncordată.
Ași da-o 'n flacări de ași putea . .
Duc în spitalurî viață uitată,
O! plîngî. poete, de sôrta mea.»

O așa descoperire ve puteși închipui
Ce durere 'nfricoșată 'mî-a putut pricinui.
Pentru că Alesandrescu era bardul ce Libem
Și în Musa lui speranțe prea frumose imî punem.
Causa voinđ s'o aflu, eđ, va! am descoperit
Cum că el peste spitalurî director s'a rînduit
Și că mînios pe Musă, căci prea mult îl necăjfa
Și 'l făcea să'și perdă timpul care 'n trebi îi trebuia.
Într'o đii a aruncat-o în spital pe un crevat,
Porucind ca să nu 'i dee de beut nicî de mîncat.
George Sion.

EU O IUBIAM

Eî o Iubiam ca viața în cea d'întelî junie
Atunci când tot e dulce, e tîner înfiorit,
Și când experiența amară și tîrđie
Nu spune că de lacrimi e cursul ei stropit.
O tu ce intrî 'n viață ou inima bogată
De tîner dorințe, iluziunî cerosci.—
Oh! fugi de formusețea ce ochi tîi înbată:
Căci inima 'ți ucide și june 'nbătreșeci!

PATRIA ȘI PATRIOTISMUL

Vorba de patrie, de patriotism, nu se auđi
mai mulți secoli la Romîni. Ea se șopti
de grecî sub regimele trecutului. În 1821, în
1848, în toți timpi când Romîni respiră o
đi, o oră, un minut liberbatea, acest nume de
patrie se pronunță cu mîndrie și cu amóre.

Astăđi suntem în timpi de libertate, în timpi
când cetățenul nu se mai șfiesce a pronunța
vorba de patrie cum se șfia sub regimul regu-
lamentar. Poliția ce lovea pe cel care pronunța
acest nume, nu mai este. Cu tôte acestea ni-
mentî nu đice: *patrie*. Toți đic: *țeră!* Este o
altă poliție, care când pronunți acest nume,
ride! Acestă poliție este în ridicolul ce vor să
arunce asupra acestor vorbe sacre partidele că-
đute sau castele ce au perdut privilegiile lor.
Ride cine va de tot ce este ridicol prin esage-
rație, cum sunt pinteni și penele ungurilor,

cum sunt nobili scăpătați ce nu țin nimic și nu înveț nimic, dar nu rîde de adevăratul patriotism; acest simțiment nu este numai în amorul nației unde este cine-va născut, dar încă în a săi subordona și sacrifica interesele se personale pentru interesele tuturor, său cel puțin a nu lovi interesele publice spre a favora pe ale se.

Noi am perdit vorba patria de când am perdit ideea de sacrificiu în interesele publice. Am adoptat țera. *Patria* are *patriotism*; țera nu are *țerismul*, nu e nimic, n'are ideea de a sacrifica pentru interesele publice. Țera dar nu exprimă o idee generoasă ca patria, ci o idee de un pămînt meuit a ne hrăni ca o moșie. Când această idee generoasă de sacrificie lipsese, lipsese și esepria de *Patrie* ce implică patriotismul. Patriotismul are de basă *naționalitatea*.

El căștigă întreaga lui însemnare numai atunci când naționalitatea înviețuește toate formele constituției politice ale țerei și când fiecare cetățen crede că este și el una din părțile totului, ăice un mare scriitor. Őre noi cari nu mai pronunțăm vorba de patrie, ci de țera, să fim încă lipsiți de credința că suntem fie-care o parte a totului? că drepturile nu sunt egale?

Patriotismul este amorul curat și nobil al patriei.

El are toate flacărele, toate superstițiile, tot fanatismul unei religii. Fericire, glorie, nemurire, el ne promite. El nasce pe un Leonida, pe un Brutus, pe un Regulus, pe un Scipion, pe o Cornelia. Patriotismul îmbunătățește legile și datinele, scapă nația de robie.

Vorba de patrie resună dulce la auzul sufletelor libere. Amar cetățenului a cărui inimă nu bate la numele patriei. Acest nume resună numai la popoșele libere, unde cetățenul se confundă cu patria, unde iubesc patria cum se iubesc pe sine; el face pentru Ea tot ce Ea face pentru el; un popor are patria sa acolo unde virtutea, fericirea, gloria comună sunt proprietatea tuturor. Robi trăiesc în țera lor, dar ingenunchiați, și ved patria cu spaimă.

Români sunt liberi, drepturile sunt egale; deci ei au o patrie, iar nu o țera. De ce nu adoptăm acest cuvânt! Era un timp când cei

marți ai acestei țeri iubiu țera cum selbatici din Oceania iubesc pe priuși pe cari îi păstreț spre a'i frige și a'i mânca. Cei cari nu iubesc mărirea, gloria, nu iubesc patria; cei cari se tem de sărăcie, de esil, de morțe, nu iubesc patria; cei cari nu sacrific nimic pentru patrie și primesc tot de la patria, nu iubesc patria.

Patria este legea, când legea este fapta tuturor; fie-cine iubesc patria, ca faptă a sa. Români iaă toți parte la legel lor. Amorul patriei ne scapă de cel mai mare reț care amenință cu morțe societățile. El ne scapă de corupție. Nu corupția de bani, de posturi, de favoruri ce partidele pun tot d'una înainte când vor a lovi în guverne; nici un buțet nu este atât de mare ca să corupă o nație întregă; ci corupția morală, aceea invenină toate isvoșele bunelor fapte, ea vesteșce inimile, ea coboră pe omeni fără religie, fără moralitate, fără simțimentul dreptăței, binelui, onestului, ea face din interesul personal și din desfătările materiale scopul unic al vieței, aruncă o nație ca pe un cadaver sub picloșele despotismului ce veghlață în umbră.

La noi patria, patriotismul, au fost coborite în arena rîșetorilor. S'a abusat de aceste simțimente. Őri cine e mai puțin incius de amorul patriei, ia numele patriei, spre a încela lumea credulă. Ast-fel este cu libertatea, cu dreptatea, cu morala; ast-fel toate aceste simțimente vor avea aceeași soștă pe cât întrebuințarea lor se va face de necompetenți. Este un singur lucru care pôte să sprijine patriotismul: *faptele patriotice, sacrificel*.

Cel puțin abusus, discreditând vorbele patriotilor, a făcut să nu se mai creă de cât faptele patriotice. Nu este patriotismul guvernului a cărui sete o simțim mai mult. Când patriotismul porcede de la guvern, de la camere, se varsă peste țera; trebuie a responde, a nu fi nepăsător la datorii precum nu suntem nepăsători la drepturi, a nu ne înlătra din calea sacrificelor; — și atunci nici pseudo-patrioți nu ne vor mai supăra, nici rîșetori nu vor mai împleti glumele lor cu numele cele mai sacre ale patriei și patriotismului.

Numerul trecut se tipărise când am
priimit această scire durerosă :

« Constantin Negruzzi, în vîrstă de
« 60 ani, după lîngi și grele suferințe a
« reposat din viață astăzi Duminecă la
« 7 ore dimineața.

« Soția și fiu reposatului, pătrunși de
« cea mai adîncă durere, aducînd această
« tristă scire la cunoștința tuturor rude-
« lor, amicilor și cunoșcuților, îi înscin-
« țedă că după espresă voință a reposa-
« tului, înmormîntarea se va face fără
« nici o pompă la biserica Țidită de dîn-
« sul pe moșia Trifesci-Vechi, județul
« Iași. Ea va avea loc Luni în 26 la o-
« rele 12 ante-meridiane.

« Iași, 25 August, 1868. »

Numele *Negruzzi* are un loc însem-
nat în istoria literaturii noastre. Multe
din paginile autorului *Pecateror tinere-
țeii*, sunt adevărate mărgăritare cu cari
tot d'a-una ne vom fâli. Apoi ne-a lă-
sat un fiu care promițe mult. Muselor ro-
mâne, care va spori lustrul numelui *Ne-
gruzzi*.

DORINȚI DIN-COLO DE REALITATE

I

Pășind tristă'n calea vieții,
Dîmne! Țic, de ce nu sînt
Roa dulce-a dimineaței
Ce se lasă pe pămînt,

Re'nviind pâlita flóre
D'un vînt crud și ardețor,
Ș'apoi p'o rață de sóre
Să me perd colo 'ntr'un nor ?

De aici 'n plóie vie
Udând câmpi roditori,
S'aduc dulcea veselie
La sermani muncitori.

Roă, undă, val în spume,
Plóie, nor de vînt purtat, —

Câte chinuri fără nume
Óre nu m'ar fi cruțat!..

II

Cînd, plîngînd, gîndesc la tine,
Al meu mire adorat,
Ce etern te port în mine.
Ce etern ești depărtat. —

În durerea mea cea mare,
Dîmne! Țic, de ce nu sînt
Pășerica sburătoare
Cu aripele de vînt ?..

Și cât e lumea de mare,
— Și mai mare de ar fi, —
Peste munți, prăpăstii, mare.
Eû la tine aș veni.

Și'n dulci și frumoșe cînturi,
Dragul meu, te-aș legana; —
'Mi-al da tóte-a tele gînduri,
Tótă viața mea 'ți-aș da!

Nu m'ar mai lipsi nimica,
Nimica p'acest pămînt. . . .
Oh! dar eû nu's păserica
Cu aripele de vînt!

III

Cînd gîndesc că viața trece,
Ca un vis p'acest pămînt,
Și că mîni corpul meu rece
Se va 'nchide 'ntr'un mormînt!

Dîmne! strig în desperare .
De ce nu'î în voia mea
Să me fac stea lucitoare,
Iar pe dînsul altă stea.

Și în cer îmbrățișate
Într'un vecinic, cald Iubit,
Fericii noi am strebate
Spațiul nemărginit.

N'ași mai retăci pribegă
Cole 'n lume cu-al meu dor,
Ci-o eternitate 'ntrégă
Am ample-o cu amor.

De furtuna sórtei rele
 Mai mult m voesc a sci.
 Oh ! dar noi nu suntem stele
 Și scris e că vom muri !

1867. Oct. Efrasina V.

OCHI TEI

Privesc cerul în uimire
 Și me 'ntorc ca sa privesc ,
 Cu tot sufletu 'n privire ,
 Ochi'ți d'un azur ceresc .

Și nu pot de a nu'ți dice :
 Ochi tei , ce viața'mi cer ,
 Sunt — ah ! crede p'un ferice , —
 Doă picături de cer .

Picături — dar fie-care
 Este un adânc mister :
 Fie-care e un sôre,
 Fie-care e un cer !

Picături în suprafață
 Dar ca spațiul fără fund
 Câte lumi în a lor cetă
 Ș'adâncime, se ascund !

Fericirea mea e mare,
 Oh ! mesór-o 'n ochi mei :
 Universul un cer are,
 Eu am doă 'n ochi tei .

Th. Șerbănescu.

METAMORFOȘĂ ȘI UNITATEA FORȚELOR

După L. Perard, profesor de Fizică la Universitatea din Liegi.)

*Nam modo te juvenem, modo te videre iocum :
 Nunc silentis aper, nunc quam testigum timerrum
 Anguis eras : modo te faciebant cornu iaurum.
 Saepo lapis poteras, arbor quoque saepe videri.
 Interdum, facies liquidum imitatus equum,
 Flomen eras, interdum audis contrarium ignis.*

OVID, cart. VIII.

Principiul conservării forțelor vii este universal.

1. Nu este mult de când electricitatea era un obiect de superstiție, de prejudețiu ; o putere având misia de a înspăimînta omul și de a-l împriima convicția unei nevinșate slăbiciuni. Astăzi mai totă lumea se servă de electricitate ; totă lumea vorbește de densa. Spațiu a dispărut, admirația singură a rămas pentru această putere care a dat științei atâta muncă și atâta

gloria, și bogăției sociale o așa de mare creștere.

Și cu toate acestea definiția « Electricității » nu este încă bine fisată.

Ori ce spreț de muvament simțibil posedă cel puțin un caracter ce servă a-l distinge ; fapte de o mare generalitate, și chiar de a însemna regularitate, limitată și definesc proprietatea corpurilor numită « căldură » ; în fine pentru a determina aceea ce este cunoscută sub numele de « lumină, » este destul de a însemna obiectul exclusiv al accesului seși fiziologic.

Nu numai vom căuta în van în tractatele de fizică o definiție a electricității care să se apropie măcar cât de departe, de această precizie ; dar nici nu vom găsi o definiție ôre-care. De unde vine această lacună ?

Ce se știe, de această forță însemnată cu numele de electricitate ?

Se știe între altele, că ea este capabilă de a împedica acția pesantărei. A-esta se demonștră când prezentăm extremităților unui electro-annar îndoit în forma potôveii, și atârnat convenabil, un greș drug de fer : acesta rămân ca lipit de poli amnarului. Înșă îndată ce curentul electric este intrerupt, amnarul încetă de a exista și pesantôrea, lăsată liberă, degagează drugul și 'l face să cază.

Se știe asemenea că același curent este o sorginte de lumină strelucitoare, dinaintea căria flacările de gaz chiar nu sunt de cât corpuri o-pace ale căror umbre se pot proiecta pe pârți ; în același timp cărbuni, cari sunt rezervorii acestei lumină, sunt supuși la o căldură atât de intensă în cât topesce cenușa. Focarul incandescent se stinge de o dată cu intrerupția curentului.

Prin mijlocirea unui sistem electro-magnetic organizat mai ca o mașină de vapor, se mai demonștră că curentul electric este o cauză a muvamentului. Se știe în fine, printr'o mulțime de esperiențe și prin fapte cotidiene, devenite chiar vulgare, că acest muvament, această căldură, această lumină, acest magnetism, se pôte transmite în depărtare ; este destul de a cita rachetele « Statham, » sonetele, horologege și telegraful electric. Această transmisie este atât de rāpede în cât permite de a aprețui pină la a miile parte din secundă : ast-fel propagația gândirei încetă de a fi supusă legei distanțelor.

În fin șcim încă că ceea ce numim aci « curent electric » are drept sorginte o acție himică.

2. În esperiențele ce am enumerat, nu am vedut de cât muvamentul cel mai ordinar, căldura, lumina, amnarul (atraccia corpurilor speciale), și o acție himică care se pare a fi

generatorul. Însă unde este fenomenul specific, adică acela ce prezintă un caracter propriu a defini ideea reprezentată prin dicerea « Electricitate? »

3. După exemplul mai multor scriitori, să readucem aminte pe scurt origina acestei diceri. Înainte cu 700 ani de era creștină, se remarcase că chihlibarul galben sau succinul, frecat, dobândește proprietatea de a atrage corpurile ușoare ce 'i se presint la o mică distanță. Greci, după imaginația mitologică, conciseră că chihlibarul avea un suflet, și se opriră la această consecință. Mai târziu, ômenii însemnați ca Cesar, Titu-Liviù, Plin cel bătrën, priviră ca prevestiri ale fâvôrei sau a mâniei ceresci ôre-carî fenomene luminôse precursôre sau contimpurane furtunelor, și se mulțumiră ast-fel cu această explicație. Erau departe de a se gândi că aceste focuri și mvementse escitate de succinul frecat, trebuie să fie mai târziu raportate la aceeași cansă, și să fie considerate ca semnele unei arelelășî proprietăți ale materiei.

Medicùt Engles Gilbert demonstră, la începutul secolului XVII, că multe din substanțe se bucur de aceeași proprietate ca și chihlibarul; făcu importanta descoperire a corpurilor « conductôre » și « isolătôre » reuni tot ceea ce cunoscea într'un corp de doctrină, la care dede un nume derivat din dicerea greacă ce servă a însemna chihlibarul sau succinul : « Electricitate ». Această este origina acestei diceri. Scurta sa istorie în presința marelui adevăr al faptelor cunoscute, este îndestul de a demonstra cât ar fi de puțin propriu a le readuce aminte și a le grupa, dacă ântea sa semnificație n'ar fi considerabil modificată.

4. Dicerea capilaritate este tot așa de puțin proprie de a reaminti condițiile ecilibrelui licidelor în vecinătatea solidelor; cu tôte acestea numele de capilaritate a ramas, schimbându'i numai semnificația sa primitivă. Nimic nu se opune așa dar a păstra asemenea dicerea *electricitate* și a înțelege că un corp electrisat nu este alt de cât un corp ce se comportă ca și succinul ! Nu vom avea imprudenta idee de a introduce o discuție asupra terminologiei sciinței, orî cât de puțin perfectă ar fi; însă ne este credem permis de a dori pentru dicerea *electricitate*, o definiție netă, tranșată, ca și aceea de care se bucură astăzi dicerele capilaritate, căldură, lumină, mvementse, etc.

5. Dacă vom întreba istoria a ênșeși fenomenelor, grupate sub această numire de electricitate, vom vedea invenția și perfecționarea macinelor electrice, și descoperirea condensatorului, făcând să apară efectele neașteptate ce

provocă mai mult de cât mirarea unora și curiositate noă altora. Sub imperiul ôre cărele terori, îndrâsnesce cine-va a compara noile fapte cu sgomôtosele comotii ale atmosferei ? S'agăsit, cu tôte acestea, îndrâsneți cari, către mijlocul secolului al XVIII, au imprimat acestel conjecturi sigiliul esperienței, și au decis că trăsnetul nu este mișcare, nici foc, nici lumină, ci « electricitate sau Fluid Electric ».

Ast-fel, dupe ce, în timp de secol, s'a considerat furtunele ca expresia unei puteri supranaturale, ne familiarisăm cu ele, și ne avisăm de a nu mai vedea într'ênsele de cât o proprietate suverică, electrică vom a dice. Dupe opinia învețaiilor, această proprietate rămâne specială și distincțată de forțele numite « calorii » și lumină », fără ca să se gândescă cu tôte acestea a determina această distincție.

Mai târziu, 'i se va găsi cu acesta din urmă cele mai mari analogii, și puțin câte puțin aceste analogii se vor fortifica și se vor întinde, metamorfosose se vor lămuri, și vom ajunge am ajuns chiar — a declara că tôte aceste proprietăți ale materiei de la atracție pină la « electricitate » pot a se schimba unele într'altelē și nu sunt de cât variațiile mvementsului.

Din deblēu, în deblēu, se face calea. orisonul se degaje, devine mai facil (și din nenorocire mai puțin glorios) de a înțelege simfonia naturē și de a saluta majestôsa ei unitate.

11

6. Forța este una și neperitôre. Ori-ce forță ce pare destrusă renaște tot-d'â-una așurea sub forma efectului; și acest efect rămâne manifestația forței, vehiculul seș, mijlocul seș de transport și de noă metamorfosă. Ast-fel pesantôrea este o cansă a mvementsului; destruge această, vei regăsi încă un mvements unic sau complex, însă ecivalent, sau căldură; recela este compensată prin încăldirea unuia sau mai multora corpurii, sau mai bine prin substituția mvementsului primitiv, sau în fine prin nascerea ôre cărei acții himice, care va putea deveni rëndul seș o sorginte de căldură, de lumină sau de reacție himică. Și precum un mvements se divide în mai multe alte mvementse, se pôte transforma în o sumă complexă de variate efecte : asemenea o acție himică se restituie sub formă de acție himică, de căldură, de lumină, de fenomene magnetice, de vibrații sonore și de mișcare simțibilă.

« Efectul este ecivalent cauzel », scria doctorul I. K. Mayer de Heilbronn, sunt acum două-șeci de ani. « Forța produce forță. Inva-

«riabilitatea cuantitativă a tot ce există este o lege superioară a naturii, ce 'și are verifi- cația «sa atât pentru forță cât și pentru materie.»

«Nu este în realitate de cât o singură forță.»
Această forță universală poate efectua aici una, aici alta din simțurile noastre, sau și mai multe de odată; diversitatea senzațiilor noastre corespunde diversității de formă a forței sau mai bine a mișcării.

7. Ori-ce perturbație, fie superficială, fie profundă, adusă stărei de echilibru actual al unui corp, provacă îndată o reacție sau tendință a intra în ce-i veche sau într-o nouă stare de echilibru.

Să dăm un exemplu. Afundăm o placă de sticlă în apă; sistemul forțelor în echilibru în cele două substanțe izolate este modificat; o forță mai mult se introduce și deranjează acest echilibru; însă îndată se restabilește prin o dispoziție convenabilă a noului sistem: o porție de apă se ridică, contra surfeții corpului solid.

Să numim această reacție «tensiune statică», și să ne silim a o defini cu precizie.

8. Existența tensiunii statice este necesară, îndată ce o forță, ce nu este nulă, ori-care ar fi cu toate acestea expresia sa fizică, ar fi aplicată într'un punct ori-care al unui sistem în echilibru; adică, îndată ce echilibrul unui sistem molecular este deranjat, un mișcare are, care, simțibil sau întim trebuie a se naște în punctul de aplicare a forței perturbatrice, și să se propage plecând din acest punct d'aplicație, cu rapiditate sau încet, după facultatea circulației materiei, gradul său de excitabilitate la mișcare.

Transmisia mișcării este, cu toate acestea, supusă legilor ordinare și raționale ale mecanicii, ce nu le vom aminti aici: tot-l'odată trebuie a remarcă că, născută din introducția unei noi forțe într'un sistem în echilibru, tensiunea statică nu poate fi alt de cât:

«O rezultantă unică»,

«Sau un cuplu unic»,

«Sau o rezultantă și un cuplu funcționând împreună».

De aci trei spece de manifestări ale mișcărilor moleculare a cărei subdiviziune în varietăți va putea depinde de orientarea și de intensitatea rezultantei și a cuplului.

9. Tensiunea statistică se manifestă, în adevăr, sub forme variate; acelea ale unui mișcare sau a unei forțe direct apretabile; aceea a unei acțiuni himice; în fine acelea ale mișcărilor, prin rapiditatea și mica lor întindere, nu sunt susceptibile de cât de măsură

indirecte, ca vibrațiile calorice, luminoase și chiar sonore: câte o dată o combinație din aceste diverse forme.

Restaurația echilibrului deranjat nu are loc generalminte de cât în detrimentul echilibrului unuia sau mai multor corpuri în apropiere, sau mai bine prin concursul unei alte perturbații, siegiul unei tensiuni statice, capabilă de a neutraliza sau de a sătura pe ceea d'antoiu (1). Dacă, după această restaurație, deranjarea statică se reînnoiește, perseverență, reacția se repetă a continuitatea cauzei dă naștere aceleia a efectului. Vom putea dice atunci că tensiunea «este dinamică» și numită «curent».

Ori-cari ar fi circumstanțele, natura alege tot d'a-una calea cea mai dreaptă pentru a ajunge la scopurile sale; energia mijloacelor sale este tot-de-una proporțională cu mărimea obstacolelor, sau cu a forțelor opuse, și atestă neînvinșta sa tendință către echilibru și armonie.

St. Rămuleanu,

(Inginer civil de mine, arte și manufacturi, membru corespondent al societății elevilor: ingineri din Liegiu etc.)

VOCEA UMBRELOR STREBUNE

LA TRANSILVANIA

Intr'o mână auroasă
Domnul Jiliei s'a învilit,
Iară s'era recoroșă
Peste glob s'a respândit;

Și pre munții umbrela se
Se întind și se lățesc.
Sună 'n văi mi de cavale
Și fluierul clobănesc;

Dar aceste cânturi liuc,
Doamnă 'ncinse de amor,
Se amestec cu suspine
Și cu lacrimi de dor...

Căci colo sus p'o colină,
Pe un pat de dalbe flori
Ge-ne-o tenoră vergină
Cu un lanț de subțiori!

Ochi se'i rațe din sora,
Stinulu se'i este un rălă,
Ș'ale se'i lacrimă
Roă din luna lui Maiu.

(1) Atomicitatea unui corp în himie, exprimă o tendință analogă; aceasta este măsura tensiunii sau opoziției statice.

Ca captivul în prinsor,
Ea înclină fruntea 'n dor,
Cum se 'nclină mândra floare
Sub profanicul picior;

Iar când vântul gemend bate,
Ecu 'n Carpați mișcând,
Aste vorbe 'nflăcărâte
Se aude resonând:

« Frați Iubiți, dragi surișore,
« Iniul făcări de amor,
« Dați-mi vechia mea splendore,
« Rupeți lanțul ca să sbor!

« Și cu spada într'o mână
« Sub acvila lui Traian,
« Să amestec în țerână,
« Fruntea crudului tiran!

« Ș'atoncei liberă și tare,
« Lângă sin de frățiori,
« Presto vechile hotare
« Să trecem invingători;

« Căci suntem 'a același sânge,
« Sânge nobil vitejesc,
« Și ați cerul crea a strănge
« Pe tot nemiul românesc!

« Voi în sânta libertate
« Din somn lung ve deșteptați,
« Și sub sceptrul de dreptate
« Pentru bine ve luptați;

« Pe când eți în umilință,
« Inclina fruntea la Magiar,
« Ș'a mea erodă suferință
« A trecut peste hotar!

« A trecut! căci din sclavia
« Unul laș și slab tiran,
« Am cădut sub iobăgii
« Celui mai trușag dușman

« Am răbdat, ș'a mea durere
« Am ascuns-o 'n sioul meu
« Unde lava cu putere
« Arde 'n flacăre mereu;

« Așteptând ziua cea mare,
« Când tot nemiul de roman,
« Străns unit, plin de splendore,
« Nu va mai avea stăpân!

« Zia nu este departe,
« Ora-aprope'i de sunat;
« Căci din somnul cel de morțe
« Românul s'a deșteptat!

« Căci din Tisa pin'la mare
« Și din Dunăre 'n Balcani
« Tunetul de resbunare
« Ingroșit-a pe tirani!

« Acum dar, său nici odată,
« Arest braț încatenat
« Va proba la lumea totă
« Că sint fică de 'mperat;

« Pentru c'ași voi mai bine'
« Să mor, de cât să trăesc
« Sub un jug ce 'mi-e rușine
« Oh! și chiar să'l amintesc!

« N'auziți voi cum mugresce
« Printre munți un uragan,
« Și pre stânci cum se ivește
« Un soldat cu coif roman?!

« Fruntea sa se încrețește,
« Iar privirea 'i varsă foc,
« Și p'armura 'l ce lucese
« Mi de fulgere se joc.

« E Traian care se scoldă,
« Din mormentu'i secular,
« Indignat, căci vechia fală
« O insultă un barbar!

« Colo 'n câmpul Tordel pare
« Mihail trist și sângerat
« Și reclamă resbunare
« Căci peri asasinat,

« D'acel nen fără onore,
« Trădător și criminal,
« Ce în țerile tartare
« Avu legănul vatal.

« Mircea și Stefan cel mare
« Priviți cum pe munți pășesc,
« Și legiuni militare
« Pretutinderi izbucnesc!

« Cornul sună, toba bate;
« Intreprizi călăreți,
« Munți, păduri și văi străbate;
« Urg ploș răpeși de săgeți!

« Manta și frați Bușesci,
« Căpitani lui Milașu,
« Farcaș și Calontiresci,
« Trec în frunte peste plai!

« Iar optirea inamică
« Sfărâmată de eroi,
« Sub piclărele lor pică,
« Precum pică nisca foi!

În tăcerea nopții line,
Aste verbe-apa șoptesc,
Și un muget de suspine
Dă tot peptul românesc.

Iar pe piscuți ascuțiți
Sub flămarul tricolor,
Mii de inime zdrobite
Se adun spre ajutor!

Român! a sunat tosinul,
Timpul luptei a sosit,
Alegeți-ve destinul
Căci destul ați sulerit!

Ve treceți din nepăsare,
Mic și mare ve armați,
Duceți acivile să sbore
Și treceți peste Carpați!

P. Angelescu.

OMUL ȘI GÎNDACUL

Nu știu să ve spun anume când, de cine și 'n ce Stat
Pentru prima oră 'n lume cîmpia s'a semănat...
(Asta v'ar putea-o spune, gratis chiar sau cu parate,
Vr'un licențiat cu titluri în științe naturale,
Vr'un savant din cei ce-adesea scriu articoli prin ziare
Despre cîmpia și alte lucruri p' folosite;
Explicând cu amenuntul cum cîpercele se fac
Câte foi are o varză și câți semburî un dovleac,
Și... dar parantezul ăsta ăre nu este pre lung
Pentru o fabulă? — Cedracul! nu scriu « *Nopțile lui Yag*

Nici poema « *Ramayana* » ce Parnasul 'l-a sperlat
Cu ale ei opt-șeci mil versuri, - o poemă - Goliat! —
Scriu o fabulă; de:î cată, dnpă regulele, cari
Ne-a prescris Domnul Horațiu noă bieților drămbari,
Ce avem pretențiunea să ne credem, *sans facon*,
Fii de Muse — o năpaste! — și nepoți lui Apolon,
Barzi cu Lira la spinare... ba e, de, jur pe Nectar!
Mi-ar plăcea, de preferință, să o port în bosunar,
Pentru că... dar parantezul pre se face *ramayană*,
Pe când bunul meu Horațiu, v'am mai spus, me ia la
gonă

Cu citatele lui reguli, *Ars poetica* a su,
Ce și ea, ca legea preseii, me oprește d'a 'ndruga,
Tam ne san, verși și uscate, fără cap și fără codă;
Ba, din contră, me obligă ca să nu pre fac paradi
De cuvinte seci și multe, ce n'ad merit a uni
UTILUL cu ce e dulce, ADEVERUL cu *elocința*
Vorbă, cari, câte o dată, *cei de sus* au incusinta
A le spune, când se cere *p' ai de jos a'i adormi*.
Pentru că... dar mi se pare că pre mult am incurvat
Ițele, voidnd, in glumă, să'mi dau aer de 'nvețat,
Ca să'mi pot masca mai bine. — ah! dar masca cui nu 'i
place? —

Ignoranța mea completă in materie d'a face
Fabule; căci, puteți crede, pentru prima oră-acum
Pun piciorul, cu șială, pre ai fabulelor drum,
Unde bestiele-adesea sunt așa de geniale,
In cât, *vis-à-vis* de ele, mulți savanți par bestii gôle...
Săd, precum țicea o dată Frideric cel mare chiar:
« Pe când La Fontaine pe bestii, fie boi, fie... ogar,
« Tă le face să vorbească într'un mod spirituel;
« Uni ômeni țigii de spirit, spirit de *Polichinelle*,
« Îți vorbesc ca niște bestii... » O! dar veș c'am in-
ceput

Să bat cîmpii... blăstematul de Pegas el m'a făcut
Să me rețâcesc cu totul p'ăcest drum, ce 'n'i-e străin.
Ca un *popă*, ce, din Roma, s'ar treși chiar in Turin...
Mi-am perdut tot șirul vorbei, in cât, dragi mei lec-
tori

Și lectrice! ve rog umil țigi gentili și țertători
Către mine, pentru astă stranie incurcatură
De idee și de ițe, fruct al unui parenteț,
Cum se 'ntimplă tot-d'a-una când un om mic din natură
Vrea și el să facă, uțe, lucruri mari, ce 'l surpassă.
C'ăcea brôscă, ce, cât boul vrënd și viënd a se umfă,
A crăpat, plătind cu pelea vanitatea ce-o rodea; —
Fiți, țic, bunți și dați'mi voe, fiind-că nu mai pot ței
Din dedalu 'n care Musa'mi m'a făcut a rătăci, —
Ea, ce țirul Arianei nu mi'l pôte procura. —
Să țisti nodul, c'Alexandru, ne putend a'l descurea;
A țicea, cu alte vorbe, parantezul, ce-am deschis.
Să'l priviți *hărtie albă*... crae! și țecă mi'l inchia).
Începënd acum d'a-capo, ve repet, țubiți lectori,
Că, de și nu ve pot spune, ca savanți profesori,
Când, de ține și 'n ce țeri cîmpia s'a semănat
Prima oră, cum, spre pildă, despre Bacus cel ciudat
Știu că, aducënd din Indii vița cea blagoslovită,
Și plantând in Europa astă plantă fericită, —
A țrecut la nemurire și e țeul adorat
De bețivi — de la opinecă pîn' la capul coronat;
Adorat, cum șitiți pre bine, și de inșuși Alexandru.
Un bețiv și el de frunte, de și alt-țel concherant,
Și năuc, ca Sardanapał, de mueri, sañ ca Icaodru,
Alt nerod, ce, pentru *o fustă*, s'a 'necat ca uu... amant.
E! dar cîmpia pustia de ce merge me incurcă;
Nu'mi dă pas să e odată din grosavul meu *pêțe-mêțe*;
Musa, bard, Pegas și drămbă, toți bat cîmpii ca o curcă;
Dintr'o fabulă 'ncepută — țecă țurnul din Babel!
Nu putem, cu tote astea, înțelegēți țôrte bine.
Să ve las să credeți, pôte, așa le-ne despre mine.
Că, de ore ce spnn ônu'nî că, in ceea ce s'atinge
De *istoria Cannabis*, nu știu bôbă ce să țic,
Apoi, ca un urs ce țerna labele de țome și țiuțe,
Și 'n istoria profană tot apa nu știu niuce.
Nu! eu nu putem, țirece, să ve las astă idee.
Așa tristă despre mine, mai ales cum, când creț,
Că, din cîmpii, țedată pot să torn o epopée,
Cum, prin fabula de față, este lesne o probeț.
Dar acum, când am țerțea, c'aste probe de știință,
Ce v'am dat, de o cam dată, cu atăta abudință,
V'au convins, nu mai e vorbă, că ministrul de la culte

Și instrucțiune cată, fără forme așa multe,
Să'mi ofere, la Colegiu, a istoriei catedră,
Măi ales C'ACUM, când șede și pre a dreptăței *edra*,
Trebuie să fie omul cel mai drept de pre pământ.
Drept ca Minus și Eacus, sau, mai bine, cum a fost
Și cum va mai fi, când iarăși se va 'ntorce 'n acest post,
Escalița precedentă, ees-ministril, c'un cuvint,
Care, s'a distins prin acte de dreptatea cea mai dreptă,
Dreptă ca o luminare netedă de spermanțet.
Chămând meritul—cum cere judecata cea descéptă—
Și sciința mai cu sémă la al Muselor banchet...
(Lucru ce, pe lingă titlul cel de Meteruc român,
'u a tras și epitelul de Mecena ne-păgân); —
Acum, țic, când tote astea mi le-am pus la bună cale;
Când mie scieți că, in sciința, sint egal c'orî-cine vreți;
Și vand cred că imi suride ș'un bun post profesoral.
O! acum imi Ieșu alio de la *toca de bareți!* —
Simplu, clar, d'acum incolo, La Fontaine adeverat.
Și lăvând deja pe sema vr'unul doct licențiat
Și sciințe naturale, fie chiăr și redactor,
Sarcina de a ve face, cu talent de autor,
Biografiunea... (bravo! asta 'ntrece 'n *syntactiune*
Énsă și *pr factiunea* voastră, o sublimi literatori!
Căi, *in formă*, prin acesta, faceți *șafa FĂCIUNE*,
Șasta nu pre sună bine, dragi mei inovatori).
Pentru ce însă Francesul, dîcînd *face*, mai cu reson,
Dîce și *preface* d'a dreptul, iară nu *prefatium*?
Credetți voi că el nu scie că Latini de minune
Dîce *prefatio* la ceea ce voi dîceți *prefăctune*?
El o scie forte bine, dar — să'l bată *ăghiuță!* —
A cređut că e mai logic a fi om de cât malnușă...
Voi aveți însă *răcinnea* că *praefatio* nu vine
De la *facies*, cum pote ar gîndi — un neliterat.
Din cel ce, drept *prefăctune*, dîce *prefața* și l'e bine,
Cî din *faris*, cavîntare, verb latin neregulat.
Dar cu forma limbii năstre ve Ieșu logica la gonă,
Și ve spun că *prefăctiune* e curată macarônă!...)
Cămpă, bată-te plôia! Iecă iară că, dînt' 'un *tune*,
M'î făcuîd, tot pentru tine, *coscogé* digresivne!
Ce-ai de gînd, afurisito? nu cum-va m'ăi fărmeccat,
De nu pot scăpa de tine, ca *Cogitica* de pecat?
Spone 'mî însă cine pote să mai întelegă — *ideea*
Astei fabule, ce 'ntrece chiăr statistica aceea
Curiosă, des-pre care « *Dimbouța* » intr' un numer.
L'a urșicilor partidă, surîdînd și dând din umer.
Ne vorbi, voinđ să aște, ca d'un rebus, cum se pote.
Dînt' o *sută cînci-spre-șcece culpini totul împușcate*,
Să se *esparteđe* — o *sută și cînci-șceci*? adăorînd
Că Oedipul ce acostă enigmă va deslega,
Va ave, ca recompensă, de la mipe în curînd
Patru-șceci de galbeni tocmăi, mai puțin nicî o para...
A *propos* des-pre acesta : eū, en voia Dumitale.
« *Dimbouța* » mea iubită, cređ că pot să pon la cale
Astă grea *cimilitură*, cum țic frați Moldoveni;
Dacă tu, după dreptate, imi vei da, diu contra, mic
Acest' patru-șceci *fac-totum* saū, in stil de poesie,
Acetți patru-șceci de *ăngeri tutelari calserieni*.
Fii dar bună și ascultă, « *Dimbouța* » grațiosă.

(Despre galbeni iți fac credit, cum și tu faci la ai ței
Abonați — asta probeğă că ești pre politicôsă, —
Dar să nu 'mî fi *rea de plată*, cum iți sunt unidin ei)
Fii, țic, bună și ascultă *cum, din trînt, se face una*,
Saū *cum doă și cu doă nu fac patru tot-d'a-una* :
Scii, sint sigur, forte bine că, in orî-ce 'mpregfurare .
Tot ce trece frontiera se numesce *esportare* .
Mai scii încă că, de friecă, vulpile, ce-aū *buia pele*,
Când aud bătăi de pușcă, sbor de glonțe cu pan ! puin !
Și ved sângele că curge, murind unele din ele, —
Atunci fug, se duc in lume, printre glonțe, printre fum..
Să ne 'nchipuim acuma — ș'alt-fel n'are cum să fie—
Că 'n Moldova rapo-rtori ceș statistici scid saū scie
Câte vulpi sunt in tot anul; decî, in anul cel trecut,—
După o recensie care de din nou vor fi făcute, —
Constatând acel deficit, peste cele împușcate,
A cîtat să trecă lista la partidă « *esportate* » :
Căci, cu logica in mână, împușcate saū fugite,
Când lipseșc din suma 'ntregă. — « *șe socot esportate* »
Alt-fel cum puteau să facă făr' acest mic *marafet* ?
Nu strică ore bilanțul și eelibul din budget ?
Iecă dar curat și simplu, cum se pote osplica
Acest rebus, ce pe tine to-a făcut a te mira
Acum, alt nu mai reuine, din acostă episolă.
De cât să mî trimiți o mie două sute opt-șeci lei.
Cursul fiscalul, in ruble, iar nu, cum e la modă,
In napoleon, spre-a mî face *zarofie* și de la ei.
Și să scii că cine sapă gropă altuia, el bine!
Căde așgur el intr'ansa, cum se 'ntemplă-acum cu tine,
Care — va! — avoși orușinea să me ostindesci a da
Bani, ce eu am acuma de la tine a l' lua...
O! dar sâritura asta, cea din urmă, ce-am făcut,
Cređ că p'ale-l'alte tote pre de tot le-a intrucat : —
Așal' firea omeneșcă : este mult pină să faci
Primul pas in orî-ce lucru, apoi lesne te impacî ; —
Acum însă, mi se pare, este timpul să 'necetăm
Din digresiuni absurde, și, de vreți să terminăm
Astă fabulă olată (ce-a jucat pe ne gîndite
Rolul pinței Penelopei); să lăsăm, de'mi veți permit,
Cum căscasem deja gura să ve spun, când, nu scii cum,
Vorba *biografiune* me făcu cu sar din drum,
Să lăsăm, țic, la o parte (cu speranța c' o va face
Vr'un licențiat, ba fie chiăr și doctor, dacă l' place,
In sciințe naturale) biografia coconei
Campe, și, fără alte fantasil de a le tonei
Ce aū Musole cochete și Pegasî fără șea.
Să ve spun, și D-voastră s'asculta l' fabula mea,
(Ca o poliță-ovreșcă, fără nume, fără dată,
Dată *in minoritate* și pe urmă contestată).
Care Iecă cum urmoșă. — In acel timp fericit,
Când și bestieie 'n lume aveđ darul de vorbit :
Omul, bestieie mai mare, incerpu-e a sâpa
O câmpia, vizuđ pe densa prima căuipă-a planta.
Un gîndac, ce făc'a parte dint' o republică mare
De gîndac, ce chiăr acela își avea, din întemplare,
Reședința, de la care sapa onului ce-am đis
Fi forța să plece 'n lacrimî, ca Adam din Paradis ;
Prezentandu-se 'naintea l', cu o frunđă de măslin,

Semn că este sol de pace și ambasador străin :
— «Omule ! și ți-ai făcut unel — ce reu ți-am făcut noi ție.
Da voesci să ne strici Statul, pacinică imperație,
Ce, de când a făcut lumea și pe tine și pe noi
Dumnezeul cel puternic, intru care credeți voi.
De atunci și el există p'acest petic de pământ,
Făr' a face reu la nimeni, nici prin fapt, nici prin co-
vent ? »

L'ast esord a la Cicero, omul, impiu din natură,
Drept respons, deta din umeri și căscă lenos din gură.
— «Oh ! îndură-te, — mai ți-ai suspinând bietul gândac.
Și ascultă rugăminta și apelul ce ți fac
L'ale tle simțimente nobile și generose.
La Iabirea ți de dreptate ! Omule, te conjuăm !
Oh ! îndură-te ! aibi milă ! la picforele ți păröse,
In genuchi, cu calde lacrimi, noi gândaci, te rugăm
S'ocolesci puțin cu sapa mintelul nostru stat ;
Treci căți-va pași mai p'alături, c'ai destul loc de să-
pat !

Pentru ce să ai cruțimea, omule, a prăpădi
Ast biet stat, ce-abila acuma a 'nceput a inflori ?
Crești tu ore că faci bine stăruind a nu priva
De o patrie iubită, spre-a ne face-a emigra ?
— Fuși d'aci ! — response omul cu o voce frișoasă,
Ești imi cat de interese, pentru voi puțin imi pasă.
Ești sint om și voști gingăniș....marea și nu mai accepta
Alt respons ! — și omul nostru începu iar a sapa.
— «Ăă dar', om fără milă, că tu sapt'ormentul te-
Cânpa, ce vrei să semeni, te va perde, și-o spun eu...
— Ce fel ! — întrebă iar omul, — eu o semăn casă imi fac
Rufe, adică ismene și cămăși, ca să me mbrace
Ce reu dar pote să ni l facă ? Spune-mi iute, cobe reu ?
— Reul este că dintr'ensa se va face și' alt ceva,
Se va face, ține minte, ștrânguri de spândurătore,
Și tu, care îți dai muuca să fi primul ei plantor,
Tot tu, omule nemernic, tu vei fi și primul care
Vei peri, ca va l de tine, spândurat, pentr'un omor !...»
Dup' acest funest prezagiū, întorcându-se gândacul
L'al sei frați, le-a spus că omul, mai cumplit și de cât
dracul.

N'a voit să le acorde rugăminta ; prin urmare
Ne putend să faci alt-fel, cu destulă intristare
Din acel moment gândaci au plecat din acel loc
Și s'au răspândit in lume, cătând găuri și noroc...
Omul, ne ținend în semă a gândacului preveste :
A săpat, a pus semença, c'un cuvânt a reușit
A avea cămăși, ismene (ași fi ăis chiar bluse, veste,
Dar p'atunci *costumul Francei* nu era obișnuit) :
A avut de tote astea, dar... puțin a mai trecut,
Și s'a împlinit blăstemul ce gândacul l'a făcut ;
Pentru că, in locul unde câmpa el a plantat,
S'a găsit, mort in țerăuă, un biet om asasinat ;
Și, fiind său nu culpabil, criminal său inocent.
Legile acelei țere, ca p'un mare delicent,
Îi osindiră la mörte, și fu primul condamnat
Ce muri — o mörte noă — c'un ștrâng țepăn spândurat,
Ștrâng de cânpă, pe care ănuși el cu mâna sa
O plantase, și fusese cel d'ântefă a o planta,

Cel d'ântefă ce-a el cultură, cu ruina unui stat.
Al gândacilor, — in lume, spre peire'i, a fanlat.

Astă fabulă ne-arătă (făcend însă *abstrăpțiune*
De grosavul talneș-baltneș ce-a preces-o ne'ncetat,
Pină când putuși, in sine, spre a mea *satisfăcțiune*,
Să găsece cărarea dreptă și să unblu regulat) ;
Ea ne-arătă, mi se pare, că există-o *Provedere* :
Că c'ei tar'i pe cel mai debili nu se cade a l'istrivi,
Căci, prin reul șhfar ce face, prin abusal de putere,
Per ei ăngi câte-odată, precum merit a peri !
Brăilă, 17 Ianuarie, 1863. D. Vellissou.

LA TILIA

Nu mai ești ce-ai fost o dată,
Când sub lanțu ți inflorit
Viața, inima mi legată,
Imi plăcea să fiă robit.

Altora mergi a le duce
Nuri, plăceri și desfătări
Și al gurei tele dulce
Secerți de sărutări.

De acuma inainte
Ca să uit e tot ce pot ;
Astă lume ne aminte
Cât de fragil este tot !

Nu mai cred in jurământul
Unor bețe de carmin ;
Un fum ce l răpece vântul,
Roă după rose, erin.

Dar de ce, ingrătă dulce,
Când vederile trec
P'al teș chip, sore ce luce,
Ochi mei de plâns se 'ncec ?

CALUL CARDINALULUI BATOR

1599

Bator Cardinalul, ușurel de minte,
P'un cal alb de spume fuge tot 'nainte.

Peste văi și riori, peste munți d'a-drept,
Fără ași întorce ochi inderet

Căci l-e tēmă'o suflet, tēmă uă zărescă
Alui Mihală Vodă umbră vitejescă !

El dedese pradă oștea l de Magnați
Romănilor aprigi de peste Carpați,

Ș'acea oste mândră, nultă, strelucită,
Parte zace mōrtă, parte'î risipită!

Fuge cardinalul! . . Inprejurul lui
Văjie și'l 'nustră bōrea vântului;

Il muștră și munți cu nnorî pe frunte,
Și codri il muștră și șoîmi de munte!

Iar când obositul, cōprins de flori,
Vrea să s'odihnescă în poeni cu flori.

Florile îndată se prefac în spinuri,
Poenile triste resun de suspinuri!

Și când el alergă la vre un isvor,
Apa se rotește, se prefac'e nor!

Și când el la umbră cată să petruadă,
Codri gem, copaci scutur a lor frunză!

Și din munți, din codri, din văile adânci
Es miî de fantame cădate pe brânci,

Triste șovăinde, amenințătore,
Palide ca mōrtea, ca ea 'ngroțitoare,

Inpedecând șborul albului fugar
Și stigând în cale'î ca vaeț amai!

« Blăstem ție Bator! tu ce cu rușine
« Fugi lăsându'ți oștea murind pentru tine!

Calul se'nfiōră! el cercă 'napoi
Să'și ducă stăpînul în foc, la resboi.

Și cumplit nechiață și cu mult dor plânge
Întorcēdu'și capul spre câmpul de sânge...

Ca el cardinalul cată 'nderet... Vai!
« Iecă'l, strigă, Iecă grozavul Mihaîd'!

Și nebul de șpală, rugând, Cardinalul
Face cruci o sută, își îndemnă calul.

Dar sirepul falnic stă și, oftând greū,
Cade mort de jalea stăpînului seî!

1868

Vasile Aleandri.

FOI DE TŌMNĂ

Mōrtea culege mai în toți ani talentele născēnde. Ar crede cine-va că ea s'a aliat cu o ursită crudă ca să cosescă tōte florile poeziei Române. Veđurăm stinse în primăvara vieței lor talentele poetice ce promiteū mult pentru viitor.

Cârlova muri, după ce intonă acele strofe subline și încinse cu focul patriotismului. — Mureșēnu muri, lăsând după dēnsul *ode la Romania*, cari'l puse în rēndul celor mai mari poeți. — Sihlēnu părăsi viața, dând simțualismului o formă atât de elegantă, în cât făcu să'î se deschidă pōrta Parnasului. — N. Georgescu fuse încă una din acele prade ale sōrței în câmpul nuseilor.

Cine este N. Georgescu? — Nu șcim. Un amic ne-a incredințat acest manuscris, ne-a rugat din partea familiei junelui poet mort, să recomandăm publicului aceste versuri. Le am citit. Am găsit ici-colea cele d'anteîu rađe ale resărireî unei mari stele. Stēoa nu a resărit. Rađele ce o anunțau, lumin pe un mōrmēt.

Dacă N. Georgescu ar fi trăit, ar fi mers de parte. Dacă geniul nu 'l-ar fi dus să'î dea locul în fruntea poeziilor (căci geniul se formēdă prin viață lungă și prin adânci suferințe); cel puțin mână delicată a grațiilor, 'l-ar fi deschis pōrta sanctuarului museilor. Aceste murmuri ale copilului, aceste prelode, port sigilul grațiilor. Tōte poeziile seie sunt încinse de un profum particular de tinerete, de frăgețime, de speranță, de amor, ce se îngănă cu simțimēntul așevins al durerei, cu presimțimēntul unei mōrți apropiate pe care poetul cercă s'o ascundă sub flori.

Lăsăm tōte aceste poeziî mai bine saū mai reū concepute în față cu arta, mai bine saū mai reū esprimate; nu vom vorbi de cugetări adânci, de simțimēnte puternice, ce nu veți găsi în poeziile unui talent june și născēnd; vom vorbi de profumul ce lasă murind acēstă flōre. — Ne vom mārșini a aminti aici trei poeziî: *Vecina noastră*, *Călugărita* și *Rosele și ștuturul*.

Vecina noastră este o trāsura demnă de Anacreon.

Când te-arăți tu la terestră
Cu un aer gânditor:
* — Dōmne! țic, vecina noastră
S'o sārut ș'apoî să mor!
Am visat un vis ferice
Nōpțea de al-altă-țeri,
Dumneđeu pāru și'mî dice:
« Voîă să'ți dađ ori-ce tu ceri!
« Vrei tu aur? Vrei putere.
« Glorie, coronî, mārșiri!

- Din a cerului avere.
- Din ce vrei împărtașiri?
- Muritor prin sôrta voastră.
- Eă te fac nemuritor!
- • Dômne! ăic, vecina noastră
- S'o sărut ȳapoă să mor! »

La o Monăstire era o călugăriță forte bătrână. Iecă ce se ăice despre ea. — În timpî vechi trăla un căpitan român. El avea o femeie jună, formosă, și un prunc. Merse la bătalie. — Pruncul lănceăea de friguri. Mama 'l duce în biserică și puve să trecă cu *darurile* peste densus. — Pruncul ridică ochi la cer. Spune mamă-sei că vede pe tatăl seă care'l chiamă. — Mama 'l respunde că acela nu e tatăl seă, ci fiul Mariei. — Pruncul repetă că este tatăl seă, și sufletul lui sbôră la cer. În acest moment roama primesce scire că soăui ei a murit în bătalie. — Acastă bătrână călugăriță era mama cea tenără.

Inspirațune fericită, unde simțimintele de religiune se împletesc grațios cu amôrea familiei și a Patriei! — Forma este delicioasă. Thomas Moor ar fi cusut această formosă poezie lângă *Amorul ângerilor* lui.

Recomandăm încă *Rosele și fluturul*. Rosele se plâng la Sôre că fluturul le supără cu sărutările. — Fluturul întebat, respunde că el își alege una dintre tôte ca să o iubească, pe aceea care 'și va ridica foile în sus. — Tôte rosele ridicară foile. — Atunci Sôrele dă roselor ghimpi ca să se apere. Adonis din Theocrit nu este mai bine simțit și esprimat.

Môrtea acestui june poet este o pierdere pentru musele nôstre. Aceste trei poezii vor rămănea însă după densusul ca să spuе despre trecerea lui prin lume.

Câte asemenea talente cată să fi perind necunoscute! — Nicî o încurajare pentru acești favoriți ai muselor! Politica a sfărâmat acest cuib înflorit pe pământul României, și musele întinănd aripile au sburat de la noi; și cu tôte acestea, din tôte aceste lupte politice în care tôte acțiunea țerei pare că se concentără, nimic nu va trece în posteritat; vor trece iusă aceste cântece atât de formose. Acesta ne-o spune în tot momentul trecutul tutulor națiu-nilor ce aminte istoria. Ele sunt comune tutulor popôrelor cari au trăit. Geniul singur face să

se distingă națiuile cari au știut să'l aprețu-iască.

Sărmană și gentilă fință căria Dumnezeu prin vis îi promite tôte fericirile vieței, ênsăși nemurirea, și pe cari le respinge pentru un sărutat pe fruntea formosei seae vecine, cu condițune de a muri îndată.

El muri, dar sărutat-a ôre pe vecina sa? — Nu credem. — Lumea nu este făcută pentru poezi.

Nu vom termina fără a ăice câte-va vorbe de presimțimântul poetului despre o môrte prematură. În cea din urmă poezie adresată la un amic al seă, el se vede murind și ăice :

- Simț că nu va trece încă mai mult timp de suferire.
- Trista mea căletorie voiți fini-o pe pământ;
- Tu, amic al tinereței și confrate de iubire,
- Priimesce-o sărutare după margina de morment! »

Au citit mai multe încercări în poezie de mai mulți tineri; n'am găsit nimic de cât misce triste imitațiuni fără idei, fără formă, fără acel sigil ce providența pune pe versurile poet-ilor : *focul sacru*.

Acel foc sacru face pe poet, și, cei cari nu'l vor avea, vor fi pôte buni jurnaliști, ori-ce voi voi, însă nu poezi. A face versuri chiar bune, nu este destul spre a fi poet. Trebuie ca sufletul să fie poet. Ast-fel când vedurăm aceste încercări poetice ale junelui Georgescu, găsirăm în ele ceea ce cântăm în poezi noi, fără a afla.

D. Rolintinenu.

ROSELE ȘI FLUTURUL

Într'o și de primăvară
Rosele se adunară
În salona de lumină
Din palatul de grădină,
Și cu foile lăsate
Se prezentară pecate
Sôrelui strelucitor,
Peste tôte domnitor
Țicând : « Prea 'Nalt Luminat!
• Supusele'ți desvoltate,
• Ca eulorile ardinți
• Și cu lacrimi ferbinți,
• Venim la a ta Mărire
• Prea plecat să dăm de scire :
• Că numai putem trăi,
• Pe pământ a locui;

• Supărate fiind tare
• Sub a ta administrare.
• De un hoț de futurul
• Ce s'a pus isprăvnicel.
• Ne supune la Lionci grele
• Și ne face multe rele.
• Impuind dă'i peste dări,
• Ce ne-ai dus în proște stări,
• Umbli bêt de gură dulce
• S'apoi vine să se culce,
• Și când vine peste noi.
• Numai chinuri și nevoi;
• Aci cere profumare,
• Aci sterge sârutare;
• În fine e un tâlhar
• Ce nu mai are hotar.
• Rugămu-ne dar ferbinte.
• Tie, ca la un părinte.
• A ne mai lăsa puțin
• Să resuflăm d'acest chin.
• Ordonând a ne da pace.
• Și pe noi a satisface.
Soveranal luminos
Incruntându-se în glos,
Se sculă ca un balaur
După tronul lui de aur
S'ordonă două zefire
Să aducă cu grăbire
Pe acei isprăvnicel
Ce 'i atăta de mișel.

Fluturul pe aripore
Se da 'n lăgân la recore,
Când zefiri tremurând
Îi luară vrând, nevrând.

• Cum 'ți-a venit, me rog, spune.
• Să faci fapte-așa nebune?
• Și să stingi pe aste flori
• De profum și lacrimilor? —
• În florita mea Domnie
• Când 'ți-am dat isprăvnicie,
• Nu 'ți-am dis a face reu
• Nimic poporului meu!
• Ce sunt dar aceste plângeri
• De abuzuri și de stingeri,
• Ce te dă în reclamări
• Înmbuțat de sârutări? »....

Ast-foi Sorele vorbece.
Fluturilel ciripesce :

— « Domn al țilei strelacit!
• Me simț prea neferit
• A trece 'n rațele tele
• Cu opinii așa rele!
• Eă, ce me credem mai blând

• Diu supuși tei sburând!
• Facă Cerul ca să vață
• A ta strălucită rață,
• Că nu sint eu vinovat
• După cum sint acusat,
• Și că scii ce-va secrete
• Ce le credem indiscrete
• S'ajungă l'auzul tei,
• Declarându-ți-le eu!
• Dar dacă aceste bele
• Domnițe de floricele
• S'aă plâns la Maria Ta.
• Eă în pace le-oți lăsa;
• Inșă, pentru că din fire
• Nu pot fără de iubire,
• Căci așa sint blăstemat
• De corescul Imperat;
• Voți căta o floriciă
• S'o iubeșc fără de frică,
• Voți căta o floricea
• S'o sârut numai pe ea :
• Și fiind-că nu se pôte
• A le resfăta pe tôte,
• Voți culege dup'un sin
• Desmerdările'mi deplin! —
• De e vr'una ce'i convine
• Să se uite către mine,
• Și de vrea, precum am spus,
• Să 'ți ardice-o fiolă 'n sus! » —
Tôte Rosele 'n unire
Cat la densus cu răpire
Și 'n propusul amorat
Miș de foți s'aă ridicat.

Vețând ardintea Mărie
Curiōsa istorie.
Rise, apoi suspină
Și sentința ast-fel dă :

• Voi formose intrigante.
• Voi gelose dulci amante
• Ce piriți pe Fluturaș
• Căci ve este drăgălaș;
• Ve impune cele sânte
• De acuma înainte,
• Spre al vostru apărat
• De prea multul sârutat.
• Să conservați ghimpulețe
• Pe sub foți și peste bețe!

• Ast-fel noi ve condamnă,
• Ordonat și ordonăm.

D'atunci sôrbe 'n lacrimă
Fluturul roa din flōre,
Sburând printre bobocel
Ca amorul prin femeel!

INSTITUTUL ANTONINI DIN PLOIESTI

Lumina învățătorei este mare, este putinte; însă ca să putem a ne usa de rațele sale bine făcătoare, avem necesitate de mai multă paciență, de o diligență mare, și fu fine de o labore îndelungată, căci numai cu acest mod ne putem câștiga principiile unei instrucțiuni solide și ale unei educațiuni bune.

Mediile, cele mai propice și mai facili, prin care tinerimea pôte cu preferință se profita de lumina învățătorei, se-și dee o educațiune convenabile, după cerințele seculului, în care trăim, și să devină folositoare Societății, Națiunii și Patriei, sunt institutele bine organizate și bine administrate atât în respectul moralei și al instrucțiunii, cât și al igienei.

Suntem în anul II al înființării Institutului Antonini, și credem, că el intruoesce toate condițiunile, ce promit un venitor ferice scolarilor, cari l-au frecventat și'l vor frecuenta și de aci înainte.

Pentru anul venitor scolar vom introduce în institut, tot ce va cere atât ceea ce concerne instrucțiunea, cât și ceea ce privesce sănătatea și fortificarea fragetelor membre ale noii generațiuni, precum : Gimnastica, musica vocală, metodele cele mai practice, facili și naturali, după capacitatea și etatea fie-cărui copil. Prin avesta voim a atrage atențiunea onorab. părinți de familie asupra claselor primare, care sunt menite de a prepara pre copii pentru gimnasia, unde prin înmulțirea cunoștințelor folositoare să și formeze cariera vieții și se devină membrii utili societății. O întreprindere bine făcută și basată pe principii solide este de jumătate terminată; pre când din contră, chiar și cele mai facili lucruri nu să un rezultat bun. Prin urmare clasele primare fiind baza fundamentale, pe care un copil și înalță edificiul cunoștințelor sale, trebuie a fi tractate cât se pôte mai practic, întrebunțând tot-d-a-buna în prelarea lecțiunilor metodele naturale, care sunt cele mai utili pentru frageta minți a unui copil.

PROGRAMA

Scolarii gimnasiali vor avea în institut repetițiunile de limba Latină și Matematică, care sunt studiile cele mai grele pentru scolarii. Aceste repetițiuni se vor face de profesorii respectivi ai Gimnasiunului.

Scolarii de clasele primare vor avea lecțiunile în institut, fără a mai merge la școlile publice, dându-li-se toate lecțiunile necesari spre a putea intra în gimnasia conform art. 121 din legea Instrucțiunii Publice.

Atât scolarii gimnasiali cât și primari, pre lângă lecțiunile de clase, vor mai avea lecțiuni și de limba francesă, germană, gimnastica și musica vocale.

Pentru clasele primare și pentru studiile limbelor străine sunt angajiați profesori speciali; iar pentru conversațiuni și moralitate, guvernori și pedagogi germani și francesi.

CONDIȚIUNILE DE ADMITERE

Scolarii interni de orî-ce categorii vor plăti pe un an scolar suma de lei nooi 500 (său 25 Napoleoni), semi-interni 440 (22 Napoleoni) și externi 24 lei nooi pe an.

Plata se face la începutul fie-cărui semestru, adică pentru semestrul I cel mult pînă la 15 Septembrie, și pentru semestrul II cel mult pînă la 15 Februarie. În nici un caz întărzierea plății nu pôte trece preste aceste termene.

Cărțile de scôla (afară de dictionare), cărție, ceruclă, creioane, condeie etc. se pot da și din institut pentru 37 lei nooi pentru scolarii gimnasiali, și 30 lei nooi pentru cei din clasele primare.

Tote cele-l-alte condițiuni se pot afla în cancelaria Institutului.

Cursurile primare vor începe la 15 August, iar cele gimnasiali la 1 Septembrie anul corent.

Onorabili părinți de familie, cari vor bine-voi a ne încredința pre fii D-lor sunt rugați să a ne annuncia prin epistole, sau a poști D-lor însuși la localul Institutului pînă la epocel arătate. Locurile vacante sunt foarte puține.